

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

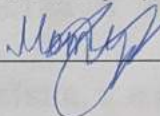
МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

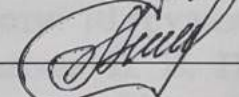
УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Лубенський молочний завод»)

08-43.МКР.010.00.078 ГЧ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФКД-22м
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

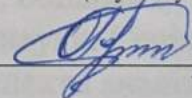

_____ Моторний А. П.
(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент кафедри ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

_____ Настенко М. М.
(прізвище та ініціали)

«12» грудня 2023 р.

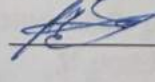
Опонент: к.т.н., доцент, доцент каф. ЕПВМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

_____ Ратушняк О. Г.
(прізвище та ініціали)

«14» грудня 2023 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

_____ д.е.н., проф. Зянько В. В.
(прізвище та ініціали)

«18» грудня 2023 р.

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
 Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
 Галузь знань – Управління та адміністрування
 Спеціальність – 073 Менеджмент
 Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., професор Зянько В. В.

«26» вересня 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Моторному Анатолію Павловичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Управління грошовими потоками підприємства та шляхи його оптимізації (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Лубенський молочний завод»)

Керівник роботи Настенко Марія Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом ВНТУ від «18» вересня 2023 року № 247.

2. Строк подання студентом роботи: 18 грудня 2023 року

3. **Вхідні дані до роботи:** Маліков В. В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 370–374; Ареф'єв С. О. Місце грошових коштів у системі управління економічною безпекою підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2022. № 7. С. 86-91. URL.: <https://economicscience.net/issue/> (дата звернення: 30.11.2023); Бонарев В. В. Теоретичні основи аналізу грошових потоків підприємства. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Випуск 7 (25). Ч. 1. 2020; Іллічова Н. Ю. Теоретичні аспекти аналізу та управління грошовими потоками на підприємстві. Збірник наукових праць ДЕГУТ. Серія «Економіка і управління». 2020. Вип. 21-22, Ч. 2. С. 190–195; Фінансова звітність ПрАТ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 роки.

4. **Зміст текстової частини:**

У розділі 1 дослідити суть та здійснити класифікацію грошових потоків підприємства; розглянути основи управління грошовими потоками підприємства та обрати ефективну методику аналізу ефективності забезпечення підприємства грошовими ресурсами.

У розділі 2 здійснити аналіз показників фінансово-економічної діяльності та проаналізувати ефективність використання грошових ресурсів на ТОВ «Лубенський молочний завод».

У розділі 3 запропонувати заходи з підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства та обґрунтувати напрями оптимізації

грошових потоків підприємства.

Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Таблиця 1.1 – Класифікація грошових потоків підприємства; Таблиця 2.1 – Абсолютні показники ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.2 – Відносні показники ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.3 – Активи балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.4 – Пасиви балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.5 – Динаміка та структура доходів ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.6 – Порівняння активів та пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.7 – Аналіз показників фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Лубенський молочний завод»; Таблиця 2.8 – Коефіцієнти ділової активності ТОВ «Лубенський молочний завод».

Рисунки: Рисунок 1.1 – Основні сутнісні характеристики грошового потоку підприємства, як об'єкта управління; Рисунок 1.2 – Характеристика грошових потоків підприємства в розрізі видів його господарської діяльності; Рисунок 1.3 – Розрахунок фінансового циклу; Рисунок 1.4 – Нерівномірність окремих видів грошових потоків; Рисунок 2.1 – Динаміка та склад операційних витрат ТОВ «Лубенський молочний завод»; Рисунок 3.1 – Основні напрями оптимізації грошових потоків на ТОВ «Лубенський молочний завод».

6. Консультанти розділів роботи

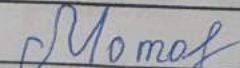
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	 26.09.2023 р.	 08.12.2023 р.

7. Дата видачі завдання «26» вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

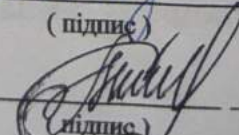
Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень - вересень	
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	III декада жовтня	
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	II декада	
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	листопада	
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	I декада грудня	
Рецензування МКР	II декада грудня	
Захист МКР	II декада грудня	

Студент

(підпис)

Мотторний А. П.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Настенко М. М.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 658.14.17

Моторний А. П. Управління грошовими потоками підприємства та шляхи його оптимізації (на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Лубенський молочний завод»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2023. 101 с. На укр. мові. Бібліогр. 29 назв; рис. 6; табл. 9.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано заходи з підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства та обґрунтовано напрями оптимізації грошових потоків підприємства. Наукові і практичні положення щодо заходів з оптимізації грошових потоків підприємства доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ТОВ «Лубенський молочний завод» та загалом на підприємствах харчової промисловості України для покращення результатів фінансово-господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено суть та здійснено класифікацію грошових потоків підприємства; розглянуто основи управління грошовими потоками підприємства та обрано методику, за якою здійснено аналіз ефективності забезпечення досліджуваного підприємства грошовими ресурсами. В аналітичній частині роботи здійснено аналіз показників фінансово-економічної діяльності та проаналізовано ефективність використання грошових ресурсів на ТОВ «Лубенський молочний завод». У прикладній частині роботи обґрунтовано пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю з метою оптимізації грошових потоків підприємства.

Ключові слова: грошовий потік, оптимізація грошових потоків, управління грошовими потоками, грошові ресурси, фінансові ресурси.

ABSTRACT

Motorny A. P. Management of enterprise cash flows and ways to optimize it (using the example of the limited liability company "Lubensky Dairy Plant"). Master's qualification work in specialty 073 – Management, educational program – Management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2023. 101 p. In ukr. language. Bibliography 29 titles; rice. 6; tab. 9.

The master's thesis proposes measures to improve the efficiency of management of the financial and economic activities of the enterprise and substantiates the directions for optimizing the cash flows of the enterprise. Scientific and practical provisions on measures to optimize the enterprise's cash flows have been brought to the level of specific proposals, which will allow them to be used at Lubensky Dairy Plant LLC and at food industry enterprises in Ukraine to improve the results of financial and economic activities. In the theoretical part of the work, the essence and classification of the enterprise's cash flows was studied; The basics of managing an enterprise's cash flows are considered and a methodology is selected to analyze the effectiveness of providing the enterprise under study with monetary resources. In the analytical part of the work, an analysis of indicators of financial and economic activity was carried out and the efficiency of the use of monetary resources at Lubensky Dairy Plant LLC was analyzed. In the applied part of the work, proposals and recommendations for improving the efficiency of management of financial and economic activities are substantiated in order to optimize the cash flows of the enterprise.

Key words: cash flow, cash flow optimization, cash flow management, cash resources, financial resources.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Суть та класифікація грошових потоків підприємства	11
1.2 Основи управління грошовими потоками підприємства	21
1.3 Методичні підходи до аналізу ефективності забезпечення підприємства грошовими ресурсами	33
Висновки до розділу 1	38
2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ТОВ «ЛУБЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД»	40
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Лубенський молочний завод»	40
2.2 Аналіз фінансового-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»	41
2.3 Аналіз ефективності використання грошових ресурсів на ТОВ «Лубенський молочний завод»	44
Висновки по розділу 2	57
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	60
3.1 Заходи з підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства	60
3.2 Напрями оптимізації грошових потоків підприємства	64
Висновки по розділу 3	69
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
Додаток А. Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	79
Додаток Б. Баланс (Звіт про фінансовий стан)	80
Додаток В. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	89
ІЛЮСТРАТИВНА ЧАСТИНА	95

ВСТУП

В умовах ринкових відносин потенційний власник повинен дати відповідь на три стратегічних питання: якими повинні бути величина та оптимальний склад активів підприємства, що дають змогу досягнути найбільшого добробуту його власників, акціонерів та трудового колективу; де знайти джерела фінансування та якою повинна бути їх оптимальна структура; як організувати поточне та перспективне управління фінансовою діяльністю, щоб забезпечити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

В контексті розв'язку останнього питання управління грошовими потоками є одним з ключових моментів під час поточного управління підприємством з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю. Ефективність управління потоками грошових коштів залежить від оптимізації фінансових потоків і структури капіталу підприємства. Грошові потоки повинні бути узгоджені між собою таким чином, щоб зберегти ліквідність (фінансову рівновагу) і при цьому уникнути надлишкової (нерентабельної) ліквідності. Тільки за такої умови процес виробництва може відбуватися без перешкод. Збалансованість потоків платежів забезпечує стан фінансової рівноваги (ліквідності), який гарантує існування підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах та забезпечує фінансові потреби зацікавлених в підприємстві груп осіб. Фінансова рівновага гарантує стабільність і є передумовою досягнення інших цілей

Питання сутності грошових потоків та методів управління ними з різним ступенем теоретичного та практичного висвітлення розглянуто в багатьох вітчизняних та закордонних виданнях. Зокрема, слід відзначити наукові праці з цієї проблематики таких авторів, як: В. Маліков, Н. Піскунова, І. Литвин, А. Іващенко, Н. Ковальчук, М. Сокач, О. Сергєєва, С. Ареф'єв, В. Бонарев, Ю. Єрешко, Н. Іллічова, К. Ван Хорна, Є. Брігхема, Е. Нікхбахта, Т. Райса та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Магістерська робота виконувалася відповідно до напряму наукових досліджень кафедри фінансів і кредиту «Дослідження сучасних тенденцій фінансових, грошово-кредитних та інноваційних процесів в Україні»

Метою магістерської роботи є розробка заходів з підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства з метою досягнення їх оптимізації.

Відповідно до цього у магістерській роботі треба виконати такі **завдання**:

- дослідити суть та здійснити класифікацію грошових потоків підприємства;
- розглянути основи управління грошовими потоками підприємства;
- обрати ефективну методику аналізу ефективності забезпечення підприємства грошовими ресурсами;
- здійснити аналіз показників фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»;
- проаналізувати ефективність використання грошових ресурсів на ТОВ «Лубенський молочний завод»;
- запропонувати заходи з підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства;
- обґрунтувати напрями оптимізації грошових потоків підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління грошовими потоками промислових підприємств.

Предметом дослідження є сукупність методів аналізу ефективності управління грошовими потоками на підприємствах харчової промисловості України.

Методи дослідження. При написанні магістерської роботи застосовувалися загальні наукові методи дослідження, такі як: метод наукового абстрагування, аналізу та синтезу (коли досліджувався предмет магістерської роботи та здійснювалися логічні узагальнення); порівняльний метод, метод

розрахунку та аналізу фінансових операцій (для аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства); метод моделювання та системний підхід (для обґрунтування результатів проведеного дослідження).

Наукова новизна одержаних результатів:

– дано авторське визначення грошового потоку суб'єкта господарювання як сукупності розподілених за окремими періодами зазначеного періоду часу доходів і витрат коштів, які є результатом його господарської діяльності та рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності. Визначено, що рух грошових коштів повинен забезпечувати не тільки своєчасне надходження і витрачання грошових коштів, а й певний рівень їх запасів з метою підтримки постійної платоспроможності підприємства;

– удосконалено визначення управління грошовими потоками, який, на нашу думку, являє собою послідовний процес визначення завдань та їх реалізація, що включає виконання таких функцій, як планування та прогнозування грошових потоків; упровадження бюджетування грошових потоків; проведення фінансового контролю за виконанням бюджету грошових коштів; коригування запланованих грошових потоків.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні положення, висновки та методичні рекомендації щодо напрямів підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства та оптимізації його грошових потоків доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ТОВ «Лубенський молочний завод» та загалом на підприємствах харчової промисловості України для покращення фінансових результатів господарської діяльності.

Особистий внесок здобувача.

Магістерська робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій автором запропоновані заходи з оптимізації грошових потоків на ТОВ «Лубенський молочний завод» та загалом на підприємствах харчової промисловості України.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів магістерської роботи.

Основні положення і результати виконаного дослідження доповідалися на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» Вінниця, ВНТУ 2023.

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковані тези доповіді [29].

Структура і зміст магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінок, включаючи 7 таблиць, 4 рисунки, список використаних джерел із 40 найменувань, 3 додатки та ілюстративну частину.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Суть та класифікація грошових потоків підприємства

Насамперед треба сказати, що концепція грошового потоку підприємства як самостійного об'єкта фінансового менеджменту не знайшла належного відображення не лише у вітчизняній, а й у зарубіжній літературі з фінансового менеджменту. Про це свідчить той факт, що в усіх базових підручниках з основ фінансового менеджменту, підготовлених дослідниками американської, європейської, японської та вітчизняної шкіл, немає самостійного розділу з управління грошовими потоками компаній і фірм.

Питання про сутність грошових потоків по-різному трактується в кількох перекладних іноземних виданнях останнього часу.: Дж. К. Ван Хорна, Є. Брігхема, Е. Нікхбахта, Т. Райса та ін.

Так, Е. Нікбахт і А. Гроппеллі [1, с. 360] спростив визначення грошового потоку, визначивши його як показник ліквідності компанії. Він складається з чистого прибутку та безготівкових витрат, таких як амортизація". Наведене трактування грошового потоку розкриває, з одного боку, його сутність, а з іншого — основні складові.

За визначенням американського економіста Е. Бріхема [2, с.412] грошовий потік — це фактичні чисті грошові кошти, які надходять у компанію (або витрачаються нею) протягом певного періоду. Тобто Е. Бріхем пов'язує концепцію грошового потоку лише з готівкою.

Детальніше визначення грошового потоку дав Т. Райс [3], згідно з яким загальний грошовий потік — це всі грошові надходження та платежі, пов'язані не тільки з операціями по основній діяльності.

Дж. К. Ван Хорн [4] підкреслює, що поняття готівки та грошових потоків можна трактувати по-різному залежно від завдань аналізу. Як правило, грошові

кошти і грошові потоки розглядаються як готівка або оборотний капітал, тобто у вузькому або широкому тлумаченні цього поняття.

Деякі економісти вважають, що грошовий потік – це надходження (вхідний потік) та витрачання (вихідний потік) грошових коштів у процесі здійснення підприємством господарської діяльності [5].

Образно грошовий потік можна представити як систему «фінансового обігу» господарського організму підприємства [6].

Графічне зображення основних фундаментальних характеристик грошового потоку компанії показано на рис.1.1

Рисунок 1.1 – Основні сутнісні характеристики грошового потоку підприємства, як об'єкта управління

Грошовий обіг підприємства безпосередньо пов'язаний з роботою грошей і грошовою системою країни. Змістом грошового потоку підприємства є рух особливого виду його активів — коштів та їх еквівалентів, які є універсальними для всіх підприємств. Грошова система країни впливає на характер грошових потоків підприємств.

Рух грошових коштів підприємства – це процес, пов'язаний з

формуванням, розподілом і використанням капіталу підприємства. Грошовий потік на певну дату можна розглядати як дискретну суму капіталу у формі готівки, яка характеризується розміром його запасу у вигляді грошових активів.

Грошовий потік підприємства також є процесом, що відображає використання підприємством різних форм кредиту. Отриманий підприємством кредит впливає на обсяг, структуру грошових потоків, їх щільність (швидкість обороту грошових активів), а також на збалансованість окремих видів.

Грошовий потік підприємства як процес характеризує оборот і трансформацію окремих видів його активів. Грошові кошти, які використовуються установою, знаходяться в постійному русі, що супроводжується постійною зміною їх видів і форм.

Грошовий потік підприємства – це процес, що забезпечує формування економічного ефекту. Гроші завжди здатні принести позитивний економічний ефект за умови їх раціонального використання. Основною формою економічного впливу є «чистий грошовий потік».

Грошовий потік підприємства – це процес, що відображає форми та обсяги роботи підприємства на товарних і фінансових ринках. Основний обсяг коштів пов'язаний з реалізацією своєї продукції приходиться на товарний ринок. На товарний ринок також припадає основний обсяг витрат на сировину, матеріали, напівфабрикати та засоби виробництва. На фінансовому ринку компанія залучає гроші шляхом випуску акцій та облігацій у формі банківського та інших видів кредиту та витрачає їх на обслуговування та погашення боргів, купівлю фінансових інструментів.

Рух грошових коштів підприємства як процес, що відбувається з урахуванням фактору часу. Зростання обсягу грошових потоків відбувається під впливом фактору часу. Облік фактору часу в процесі формування грошового потоку базується на концепції часової вартості грошей

Рух грошових коштів підприємства – це процес, що здійснюється з урахуванням фактора ризику. Рівень ризику використання коштів безпосередньо

залежить від рівня очікуваного впливу на грошові потоки, зокрема від рівня прибутковості окремих бізнес-операцій.

Рух грошових коштів підприємства – це процес, що відбувається з урахуванням фактора ліквідності. Рух грошових коштів повинен забезпечувати не тільки своєчасне надходження і витрачання грошових коштів, а й певний рівень їх запасів з метою підтримки постійної платоспроможності.

З урахуванням основних характеристик економічну сутність грошових потоків підприємства можна сформулювати в найбільш узагальненому вигляді так:

Грошовий потік суб'єкта господарювання – це сукупність розподілених за окремими періодами зазначеного періоду часу доходів і витрат коштів, що є результатом його господарської діяльності та рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності.

Поняття «грошовий потік підприємства» включає декілька видів таких потоків.

Т. Райс поділяє потоки на чисті, традиційні та операційні [3].

Чистий грошовий потік являє собою зміну грошових коштів у розпорядженні компанії за період, що аналізується.

Традиційний грошовий потік — це оцінка грошових потоків від виробничої діяльності. Він визначається з використанням припущення, що грошові потоки можна оцінити шляхом додавання статей компенсаційних витрат до чистого прибутку.

Операційний грошовий потік означає суму фактичних грошових надходжень від операцій за певний період часу.

Т. Райс виділяє наступні види грошових потоків:

- пріоритетний – виплати комерційного характеру, які компанія повинна здійснити, щоб уникнути фінансової катастрофи (відсотки та податкові виплати);
- дискретний – надходження та виплата грошових подарунків, які

безпосередньо не пов'язані з господарськими операціями (купівля-продаж необоротних активів, виплата дивідендів);

- фінансовий – грошові надходження і платежі, пов'язані зі змінами довгострокового капіталу.

З точки зору управління компанією та для цілей управління ліквідністю грошові потоки поділяються на два типи: вхідні та вихідні [7].

Відповідно до П(С)БО 4 грошові потоки можна поділити на доходи та витрати, які відображаються у звіті про рух грошових коштів [8].

Бланк І. О. досліджує організацію грошових потоків за основними класифікаційними ознаками, що характеризують їх сукупність [9]. Класифікація грошових потоків наведена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Класифікація грошових потоків підприємства

Ознаки класифікації грошових потоків підприємства	Глава 1 Види грошових потоків підприємства
1	2
1. За масштабом обслуговування господарського процесу	<ul style="list-style-type: none"> • Грошовий потік по підприємству в цілому • Грошовий потік по окремих структурних підрозділах ("центрам відповідальності") підприємства • Грошовий потік по окремих господарських операціях
2. За видами господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Грошовий потік по операційній діяльності • Грошовий потік по інвестиційній діяльності • Грошовий потік по фінансовій діяльності
3. За напрямом руху коштів	<ul style="list-style-type: none"> • Позитивний грошовий потік • Негативний грошовий потік
4. За варіативністю напряму руху коштів	<ul style="list-style-type: none"> • Стандартний грошовий потік • Нестандартний грошовий потік
5. За методом обчислення обсягу грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Валовий грошовий потік • Чистий грошовий потік
6. За характером грошового потоку стосовно підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Внутрішній грошовий потік • Зовнішній грошовий потік
7. За рівнем достатності обсягу грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> • Надлишковий грошовий потік • Дефіцитний грошовий потік
8. За рівнем збалансованості обсягів взаємозалежних грошових потоків	<ul style="list-style-type: none"> • Збалансований грошовий потік • Незбалансований грошовий потік
9. За періодом часу	<ul style="list-style-type: none"> • Короткостроковий грошовий потік • Довгостроковий грошовий потік

Продовження таблиці 1.1

1	2
10. За формами коштів, які використовуються	<ul style="list-style-type: none"> • Готівковий грошовий потік • Безготівковий грошовий потік
11. За видом валюти, що використовується	<ul style="list-style-type: none"> • Грошовий потік у національній валюті • Грошовий потік в іноземній валюті
12. За значимістю у формуванні кінцевих результатів господарської діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • Пріоритетний грошовий потік • Другорядний грошовий потік
13. За передбачуваністю виникнення	<ul style="list-style-type: none"> • Цілком передбачуваний грошовий потік • Недостатньо передбачуваний грошовий потік
14. За можливістю регулювання в процесі управління	<ul style="list-style-type: none"> • Грошовий потік, що піддається регулюванню • Грошовий потік, що не піддається
15. За можливістю забезпечення платоспроможності	<ul style="list-style-type: none"> • Ліквідний грошовий потік • Неліквідний грошовий потік
16. За законністю здійснення	<ul style="list-style-type: none"> • Легальний грошовий потік • Тіньовий грошовий потік
17. За методом оцінки в часі	<ul style="list-style-type: none"> • Теперішній грошовий потік • Майбутній грошовий потік
18. За безперервністю формування в розглянутому періоді	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярний грошовий потік • Нерегулярний грошовий потік
19. За стабільністю часових інтервалів формування	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярний грошовий потік з рівномірними часовими інтервалами • Регулярний грошовий потік з нерівномірними часовими інтервалами

Отже, грошові потоки класифікують за різними ознаками.

За обсягом обслуговування господарської операції:

- рух грошових коштів для організації в цілому. Це найбільш агрегований вид грошового потоку, який об'єднує всі види грошових потоків;
- рух грошових коштів через окремі структурні підрозділи (центри відповідальності) підприємства. Ця відмінність визначає грошовий обіг підприємства як самостійний об'єкт управління в системі організаційно-економічної побудови підприємства;
- рух грошових коштів за окремими господарськими операціями. У системі господарської діяльності підприємства цей вид руху грошових коштів слід

вважати основною метою самостійного господарювання.

За видами економічної діяльності згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку виділяють наступні види грошових потоків (рис. 1.2):

- рух грошових коштів за операційною діяльністю. Грошові надходження та виплати, пов'язані із здійсненням операційного процесу;
- рух грошових коштів для інвестиційної діяльності. Платежі та надходження коштів, пов'язані з реальними та фінансовими інвестиціями
- рух грошових коштів для фінансової діяльності. Він характеризує надходження і виплати коштів, пов'язані із залученням додаткового капіталу, здійсненням зовнішнього фінансування господарської діяльності.

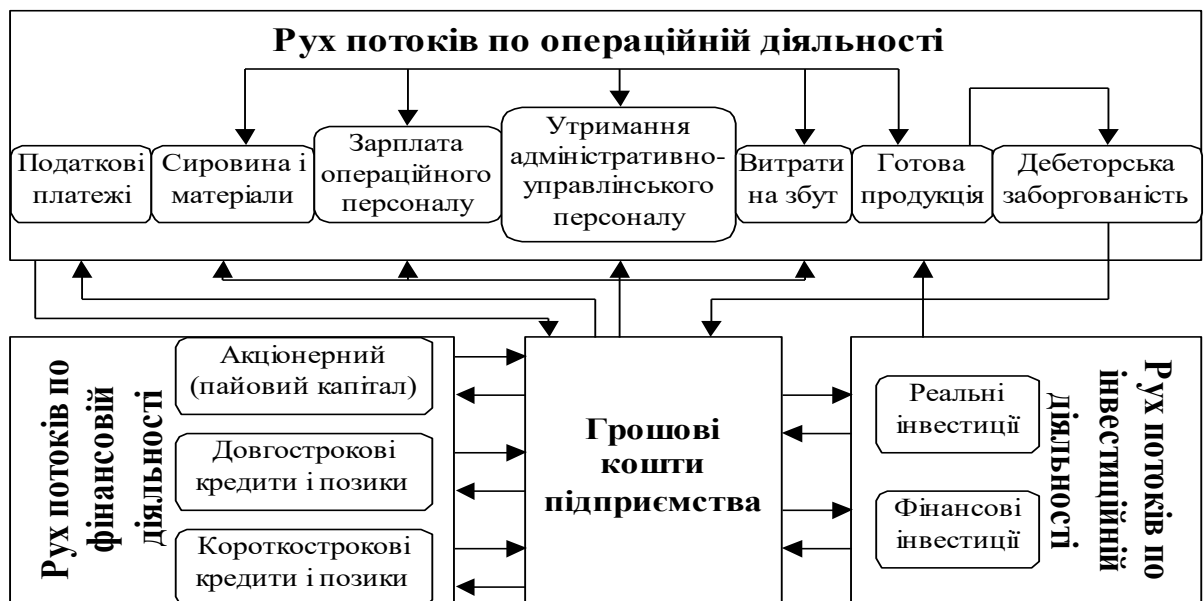

Рисунок 1.2 – Характеристика грошових потоків підприємства в розрізі видів його господарської діяльності

За напрямом руху коштів виділяють:

- позитивний грошовий потік, що характеризує сукупність надходжень коштів на підприємство від усіх видів господарських операцій;
- негативний грошовий потік, що характеризує сукупність виплат.

Залежно від волатильності напрямку руху грошей:

- стандартний грошовий потік. Тип грошового потоку, напрямок якого не змінюється більше одного разу (початок або кінець);
- нестандартний грошовий потік. Змінюється не один раз.

За методикою розрахунку обсягу:

- загальний грошовий потік. Весь збір надходжень або видатків коштів;
- чистий грошовий потік. Він розрізняє різницю між позитивними та негативними грошовими потоками за період часу, про який йдеться.

Залежно від характеру руху грошових коштів за об'єктом:

- внутрішній рух грошових коштів. Він характеризує загальні надходження і витрати грошових коштів усередині підприємства;
- зовнішній грошовий потік. Веде операції, пов'язані з грошовими відносинами з діловими партнерами та державними установами.

Залежно від рівня достатності обсягу:

- надлишковий грошовий потік. Грошова виручка перевищує реальну потребу підприємства в цільових витратах;
- дефіцит грошового потоку. Надходження коштів значно відстають від реальних потреб організації в цільових витратах.

За рівнем збалансованості обсягів взаємопов'язаних грошових потоків:

- Збалансований грошовий потік. Тип загального грошового потоку, який забезпечує баланс між позитивними та негативними сумами всіх видів. Співвідношення рівноваги в цьому випадку має такий вигляд [11]:

$$\text{ПГП} = \text{НГП} + \Delta\text{ЗГК}, \quad (1.1)$$

де, ПГП — сума позитивного грошового потоку у розглянутому періоді часу; НГП — сума негативного грошового потоку у розглянутому періоді часу; $\Delta\text{ЗГК}$ — передбачений приріст суми запасу коштів;

- незбалансований грошовий потік. Балансовий зв'язок не забезпечується.

Існує два основних типи грошових потоків у часі:

- короткостроковий грошовий потік. Грошовий потік, при якому період від початку грошових надходжень або виплат до їх завершення не перевищує одного року;
- довгостроковий грошовий потік. Термін перевищує один рік.

За формами використання коштів розділяють:

- грошовий потік. Він характеризує ту частину загального грошового потоку підприємства, яка забезпечується безпосередньо грошовими коштами;
- безготівковий грошовий обіг. Частина загального грошового потоку, яка обслуговується різними кредитними та депозитними інструментами на фінансовому ринку.

Залежно від типу використовуваної валюти:

- рух готівки в національній валюті. Він характеризує грошовий потік, що обслуговується національними грошовими одиницями;
- рух грошових коштів в іноземній валюті. Він характеризує потік грошей, що обслуговується валютою інших країн.

У порядку важливості у формуванні кінцевих результатів діяльності:

- пріоритет грошового потоку. Він характеризує тип грошового потоку, який генерує високий рівень формування чистого грошового потоку;
- вторинний грошовий потік. Вид грошового потоку, який не має суттєвого впливу на формування кінцевих результатів господарської діяльності через свою функціональну спрямованість або невеликий розмір.

За передбачуваністю:

- повністю передбачуваний грошовий потік. Грошовий потік, розмір і час якого можна повністю визначити заздалегідь;
- непередбачуваність грошових потоків. Його неможливо повністю визначити через зміни факторів зовнішнього середовища;
- неочікуваний грошовий потік. Грошовий потік, пов'язаний з

незвичайними подіями, а також незапланованими окремими операціями.

За можливістю регулювання у процесі управління можна виділити [13]:

- регульований грошовий потік. Грошовий потік, який можна змінювати в часі або обсязі за бажанням менеджерів;
- нерегульований рух грошових коштів. Його неможливо змінити без негативних наслідків для кінцевих результатів діяльності.

За можливістю забезпечення платоспроможності [10]:

- ліквідний грошовий потік. Грошовий потік, у якому співвідношення позитивної та негативної якості дорівнює або перевищує одиницю;
- неліквідний грошовий потік. Відношення менше одиниці.

За правомірністю реалізації[14]:

- легальний рух грошових коштів. Він описує отримання та виплату коштів, які повністю відповідають правовим нормам країни;
- тіньовий грошовий потік. Надходження та виплати коштів, здійснені з порушенням норм законодавства та пов'язані з ухиленням від сплати податків.

За методом оцінки часу [13]:

- поточний рух грошових коштів. Грошовий потік зменшується у вартості до поточного моменту часу;
- майбутній грошовий потік. Перенесено в майбутній момент часу.

За безперервністю формування протягом досліджуваного періоду:

- регулярний грошовий потік. Надходження або витрати за окремими економічними операціями, які здійснюються безперервно в окремі періоди;
- окремий грошовий потік. Окремі господарські операції установи в досліджуваній період [15].

За стабільністю періодів формування регулярні грошові потоки розрізняють наступні види:

- регулярний грошовий потік у однакові періоди часу протягом досліджуваного періоду. Грошовий потік має характер ануїтету.
- регулярний грошовий потік з нерегулярними періодами протягом досліджуваного періоду. Наприклад, узгоджений сторонами графік орендних платежів за орендоване майно з різною періодичністю протягом терміну оренди активу.

Розглянута класифікація дозволяє вести на підприємстві облік, аналіз, планування та вдосконалення грошових потоків різних видів.

1.2 Основи управління грошовими потоками підприємства

Управління грошовими потоками – це послідовний процес визначення завдань та їх реалізація, що включає виконання таких функцій, як планування та прогнозування грошових потоків; упровадження бюджетування грошових потоків; проведення фінансового контролю за виконанням бюджету грошових коштів; коригування запланованих грошових потоків.

Система управління грошовими потоками повинна бути забезпечена необхідною інформаційною базою. Її створення — це визначення грошових потоків. Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для складання звітів про рух коштів використовуються непрямий і прямий методи.

П(С)БО 4 пропонує використовувати непрямий метод для складання звіту про рух грошових коштів. Джерелом інформації при цьому методі є бухгалтерський баланс і звіт про фінансові результати та їх використання [8].

Завдяки поправці чистий грошовий потік від операційної діяльності буде конвертовано в показник чистого грошового потоку, який визначають за формулою (1.2):

$$\text{ЧГПо} = \text{ЧП} + \text{Аоз} + \text{Ана} \pm \Delta\text{ДЗ} \pm \Delta\text{Зтм} \pm \Delta\text{КЗ} \pm \Delta\text{Р}, \quad (1.2)$$

де ЧГПо — чистий грошовий потік за операційною діяльністю; ЧП — чистий прибуток підприємства; Аоз — амортизація основних засобів; Ана

– амортизація нематеріальних активів; $\Delta ДЗ$ — збільшення (зменшення) величини поточної дебіторської заборгованості; $\Delta Зтм$ — збільшення (зменшення) величини запасів товарно-матеріальних цінностей; $\Delta КЗ$ — збільшення (зменшення) величини кредиторської заборгованості; $\Delta Р$ — збільшення (зменшення) величини резервного й інших страхових фондів.

Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності визначається різниця між сумою реалізації окремих видів необоротних активів і сумою їх придбання:

$$\text{ЧГПі} = \text{Роз} + \text{Рна} + \text{Рдфі} + \text{Рва} + \text{Дофі} - \text{Поз} - \Delta \text{НКБ} - \text{Пна} - \text{Пдфі} - \text{Вва}, \quad (1.3)$$

де ЧГПі — чистий грошовий потік за інвестиційною діяльністю; Роз — сума продажу основних засобів, що вибули; Рна — сума продажу нематеріальних активів, що вибули; Рдфі — сума продажу довгострокових фінансових інструментів; Рва — сума повторного продажу раніше викуплених власних акцій; Дофі — сума дивідендів (відсотків), які отримало підприємство за довгостроковими фінансовими інструментами інвестиційного портфеля; Поз — придбані основні засоби; $\Delta \text{НКБ}$ — приріст незавершеного капітального будівництва; Пна — сума придбаних нематеріальних активів; Пдфі — сума придбаних фінансових довгострокових інструментів; Вва — викуплені власні акції підприємства [16, с.162].

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності розраховується як різниця між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел, і сумою основного боргу, а також дивідендів (відсотків), виплачених власникам підприємства:

$$\text{ЧГПф} = \text{Звк} + \text{Здк} + \text{Зкк} + \text{БЦФ} - \text{Вдк} - \text{Вкк} - \text{Дв}, \quad (1.4)$$

де ЧГПф — чистий грошовий потік за фінансовою діяльністю; Звк — додатково залучений із зовнішніх джерел власний акціонерний або пайовий капітал; Здк — додатково залучені довгострокові кредити і позики; Зкк — додатково залучені короткострокові кредити та позики; БЦФ — засоби, які надійшли за безоплатним цільовим фінансуванням;

Вдж — виплати основного боргу за довгостроковими кредитами та позиками;
 ВКК — виплати основного боргу за короткостроковими кредитами;
 Дв — дивіденди (відсотки), які виплачені власникам підприємства.

Загальний розмір чистого грошового потоку визначається як сума чистих грошових потоків за операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю.

Прямий метод спрямований на отримання даних, що характеризують загальний і чистий грошовий потік підприємства у звітному періоді. Відмінності в результатах розрахунку грошових потоків прямим і непрямим методом стосуються лише операційної діяльності підприємства. При використанні прямого методу розрахунку грошових потоків використовуються прямі дані бухгалтерського обліку, які характеризують усі види доходів і витрат [17].

Розрахувати чистий грошовий потік від операційної діяльності можна за формулою (1.5):

$$\text{ЧГПо} = \text{РП} + \text{ІНо} - \text{Зтм} - \text{ЗПоп} - \text{ЗПау} - \text{ППб} - \text{ППпф} - \text{ІВо}, \quad (1.5)$$

де ЧГПо — чистий грошовий потік за операційною діяльністю;
 РП — кошти від продажу товарів; ІНо — інші надходження коштів при здійсненні операційної діяльності; Зтм — кошти, виплачені за придбання сировини, матеріали тощо; ЗПоп — зарплата, виплачена оперативному персоналу; ЗПау — зарплата, виплачена адміністративно-управлінському персоналу; ППб — податкові платежі, перераховані в бюджет; ППпф — податкові платежі, перераховані у позабюджетні фонди; ІВо — інші виплати коштів при здійсненні операційної діяльності.

Розрахунки величини чистого грошового потоку підприємства за інвестиційною та фінансовою діяльністю, як і підприємства в цілому, проводяться за таким же алгоритмом, як і при непрямому методі.

Основні етапи управління грошовими потоками [12]:

- аналіз руху грошових коштів організації за попередній період;
- вивчення факторів формування грошових потоків організації;
- вибір тенденцій і методів покращення грошових потоків;

- планування грошових потоків у розрізі їх окремих видів;
- забезпечити ефективний контроль.

Основною метою аналізу руху грошових коштів організації за попередній період є визначення рівня достатності формування фондів та ефективності їх використання, а також збалансованості позитивних і негативних грошових потоків підприємства за обсягом і часом.

На першому етапі аналізу досліджується динаміка загального обсягу готівкового обороту. Темп зростання загального обсягу грошового обороту порівнюється з темпом зростання активів, обсягом виробництва і реалізації продукції.

Показник питомого обсягу готівкових торгів на одиницю активу визначається за формулою (1.6)[18]:

$$\text{Пгоа} = \frac{\text{ПГП} + \text{НГП}}{\bar{A}}, \quad (1.6)$$

де Пгоа — питома величина грошового обороту на одиницю активів; ПГП — величина валового позитивного грошового потоку; НГП — величина валового негативного грошового потоку; \bar{A} — середня вартість активів підприємства у періоді, що розглядається.

Показник питомого обсягу грошового обороту підприємства у розрахунку на одиницю реалізованої продукції визначається за формулою (1.7):

$$\text{Пгор} = \frac{\text{ПГП} + \text{НГП}}{\bar{A}}, \quad (1.7)$$

де Пгор — питома величина грошового обороту на одиницю продукції; ПГПо — величина позитивного грошового потоку за операційною діяльністю; НГПо — величина негативного грошового потоку за операційною діяльністю; ОР — величина продажу товарів підприємством у періоді, що аналізується.

Далі порівнюють динаміку тривалості грошового обороту операційної діяльності з динамікою циклу грошового обороту. Тривалість грошового обороту за операційною діяльністю розраховують за формулою (1.8) [15]:

$$ГООд = \frac{ПГП_о + НГП_о}{ОР_д}, \quad (1.8)$$

де $ГООд$ — тривалість обороту за операційною діяльністю у днях;
 $ПГП_о$ — позитивний грошовий потік за операційною діяльністю;
 $НГП_о$ — негативний грошовий потік за операційною діяльністю;
 $ОР_д$ — одноденний обсяг реалізації товарів підприємства.

Тривалість циклу грошового обороту (фінансового циклу) розраховують за формулою (1.9):

$$ТЦГО = \frac{\bar{З}}{СВ_д} + \frac{\overline{ДЗ}_п}{ОР_д} - \frac{\overline{КЗ}_п}{СВ_д}, \quad (1.9)$$

де $ТЦГО$ — тривалість циклу грошового обороту підприємства, у днях;
 $\bar{З}$ — середня величина запасів сировини, матеріалів, незавершеного виробництва і готової продукції підприємства в періоді. Що аналізується; $\overline{ДЗ}_п$ — середня величина поточної дебіторської заборгованості підприємства; $\overline{КЗ}_п$ — середня величина кредиторської заборгованості; $ОР_д$ — одноденний обсяг продажу продукції підприємства; $СВ_д$ — одноденна собівартість проданої продукції в періоді. Що аналізується.

Розрахунок фінансового циклу схематично зображено на рис.1.3

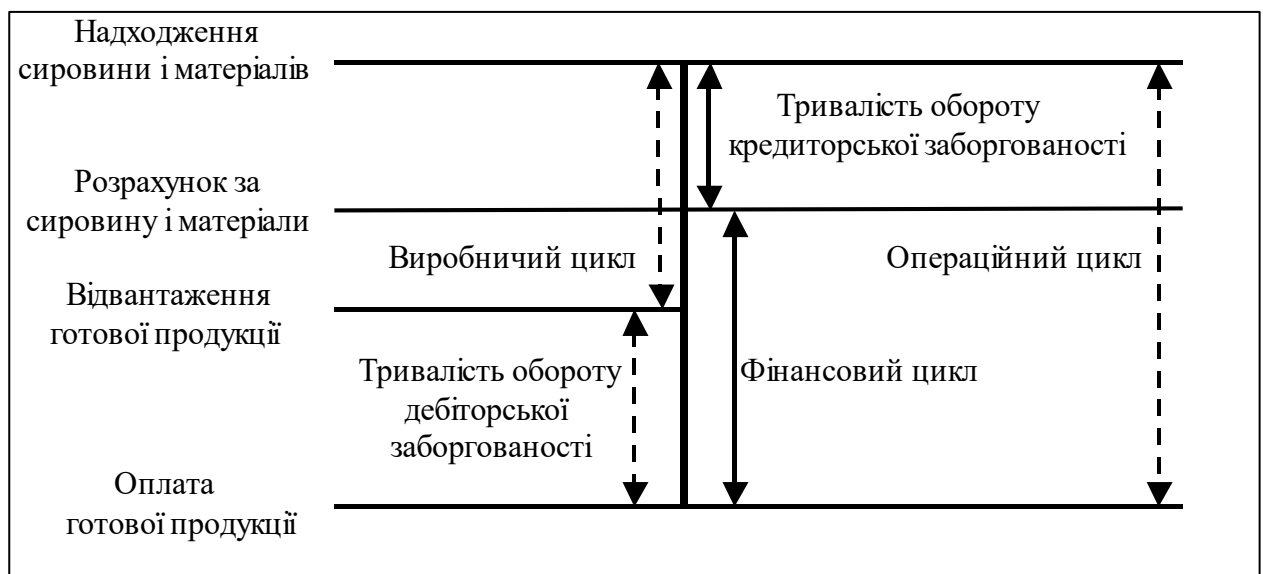

Рисунок 1.3 – Розрахунок фінансового циклу

На другому етапі аналізу розглядається динаміка обсягу та структури формування позитивного грошового потоку залежно від видів господарської діяльності підприємства. Одним із важливих показників для оцінки є коефіцієнт участі операційної діяльності у формуванні цього потоку, який визначають за формулою (1.10) [19]:

$$КУ_{од} = \frac{ПГП_о}{ПГП}, \quad (1.10)$$

де $КУ_{од}$ — коефіцієнт участі у формуванні позитивного грошового потоку підприємства операційної діяльності в періоді, що аналізується; $ПГП_о$ — позитивний грошовий потік від операційної діяльності; $ПГП$ — загальна сума позитивного грошового потоку підприємства.

Під час дослідження аналізується частка доходів від реалізації продукції та інших видів операційної діяльності. При дослідженні позитивного грошового потоку для інвестиційної діяльності слід звернути увагу на доходи від довгострокових фінансових інструментів, порівнюючи їх рівень із середньою нормою доходу на ринку капіталу.

При дослідженні позитивного грошового потоку фінансової діяльності слід звернути увагу на співвідношення власного та позикового капіталу, залученого із зовнішніх джерел [6].

На третьому етапі аналізу розглядається динаміка розміру та структури негативного грошового потоку. Коефіцієнт участі інвестиційної діяльності у формуванні негативного грошового потоку визначають за формулою (1.11):

$$КУ_{ід} = \frac{НГП_{ід}}{НГП}, \quad (1.11)$$

де $КУ_{ід}$ — коефіцієнт участі у формуванні негативного грошового потоку інвестиційної діяльності в аналізованому періоді; $НГП_о$ — негативний грошовий потік за інвестиційною діяльністю; $НГП$ — загальна величина негативного грошового потоку підприємства.

Під час дослідження негативного грошового потоку операційної діяльності

аналізується співвідношення витрат на виробництво та реалізацію продукції з одного боку та інших видів операційної діяльності з іншого. При розгляді від'ємного грошового потоку інвестиційної діяльності підприємства визначається пропорційність окремих видів активів підприємства за рахунок витрачання цих коштів; У якій пропорції інвестиційні витрати відносяться до реальних і фінансових інвестицій? В якому обсязі профінансовано реалізацію окремих інвестиційних проектів.

При аналізі негативного грошового потоку від фінансової діяльності звертається увага на строки погашення основної суми залучених кредитів і позик, а також виплати дивідендів [20].

На четвертому етапі аналізу розглядається баланс позитивних і негативних грошових потоків по підприємству в цілому. Використовується рівняння моделі балансу грошових потоків (1.12) [21]:

$$ГА_{п} + ПГП = НГП + ГА_{к}, \quad (1.12)$$

де $ГА_{п}$ — грошові активи підприємства на початок періоду;
 $ПГП$ — загальний обсяг позитивного грошового потоку за весь період;
 $НГП$ — загальна величина негативного грошового потоку за весь період;
 $ГА_{к}$ — грошові активи підприємства на кінець періоду.

На п'ятій стадії аналізу розглядається динаміка формування суми чистого грошового потоку. Аналізується "якість чистого грошового потоку" — узагальнена характеристика структури джерел його формування. Рівень якості чистого грошового потоку підприємства розраховують за формулою (1.13):

$$РЯ_{чгп} = \frac{ЧП_{рп}}{ЧГП}, \quad (1.13)$$

де $РЯ_{чгп}$ — рівень якості чистого грошового потоку підприємства;
 $ЧП_{рп}$ — обсяг чистого прибутку, який отримано від продажу продукції;
 $ЧГП$ — загальний обсяг чистого грошового потоку підприємства.

Одним з аспектів аналізу є визначення адекватності чистого грошового потоку з позиції потреб, які фінансуються з нього. Коефіцієнт достатності

чистого грошового потоку підприємства розраховують за формулою (1.14):

$$КД_{ЧГП} = \frac{ЧГП}{ОБ + \Delta Z_{ТМ} + Дв}, \quad (1.14)$$

де $КД_{ЧГП}$ — коефіцієнт достатності чистого грошового потоку підприємства; $ЧГП$ — величина чистого грошового потоку підприємства; $ОБ$ — розмір виплат основного боргу за кредитами та позиками підприємства; $\Delta Z_{ТМ}$ — приріст запасів товарно-матеріальних цінностей; $Дв$ — дивіденди (відсотки), які виплачено власникам на вкладений капітал.

Цей коефіцієнт рекомендується розраховувати за останні три роки (за умови, що це не менше одного повного року роботи) [16].

На шостому етапі аналізу перевіряється рівномірність складу грошових потоків підприємства за дискретними періодами часу. Інтервали повинні бути мінімальними і не перевищувати одного місяця. Цілями цього аналізу повинні бути перш за все [6]:

- загальний обсяг готівкових торгів;
- загальна сума позитивного грошового потоку;
- загальна сума негативного грошового потоку;
- сума позитивного грошового потоку від реалізації продукції;
- сума негативного грошового потоку від реальних інвестицій;
- загальна сума чистого грошового потоку;
- розмір чистого прибутку, отриманого від реалізації продукції.

Для розрахунку ступеня однорідності використовується середнє квадратичне (стандартне) відхилення та коефіцієнт варіації [20].

Середнє квадратичне (стандартне) відхилення грошових потоків розраховується за формулою (1.15):

$$\sigma_{ГП} = \sqrt{\sum_{t=1}^n (ГП_t - \overline{ГП})^2 \times P_t}, \quad (1.15)$$

де $\sigma_{ГП}$ — середнє квадратичне відхилення грошових потоків; $ГП_t$ — величина грошових потоків за конкретними інтервалами часу;

$\Sigma_{t=1}^n$ — середня величина грошових потоків в одному інтервалі періоду часу;
 P_t — питома вага інтервалу t (частота виникнення відхилення); n — загальне число інтервалів у аналізованому періоді часу.

Коефіцієнт варіації грошових потоків у розглянутому періоді визначається за формулою (1.16):

$$CV_{ГП} = \frac{\sigma_{ГП}}{\overline{ГП}}, \quad (1.16)$$

де $CV_{ГП}$ — коефіцієнт варіації грошових потоків а аналізованому періоді часу; $\sigma_{ГП}$ — середнє квадратичне відхилення грошових потоків; $\overline{ГП}$ — середня величина грошових потоків в одному інтервалі періоду часу.

На цьому етапі аналізу в розділі дискретних періодів перевіряється одночасність формування позитивного та негативного грошових потоків. В умовах значної нерівномірності формування різних видів грошових потоків на ділянці дискретних інтервалів часу утворюються значні обсяги тимчасово вільних грошових коштів або їх тимчасовий дефіцит, як показано на рис. 1.4.

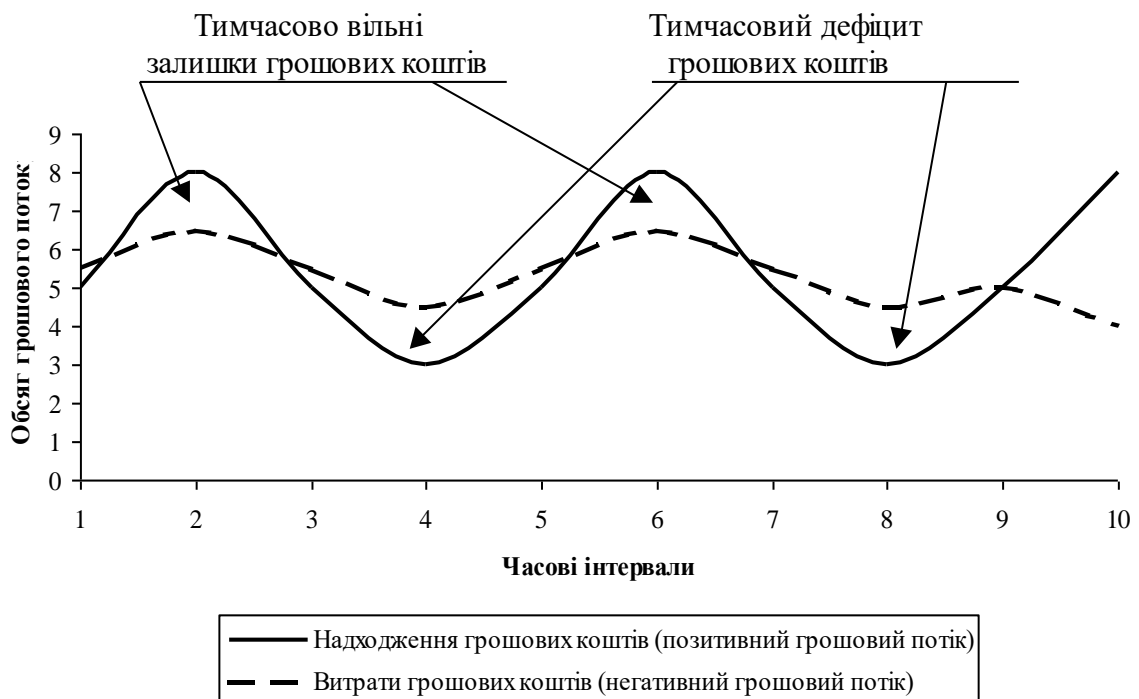

Рисунок 1. 4 – Нерівномірність окремих видів грошових потоків підприємства в часі [9]

Показані на рисунку 1.4 тимчасово вільні залишки коштів носять характер непродуктивних активів підприємства (до моменту їх використання в господарському процесі), що втрачають свою вартість у часі, від інфляції та з інших причин. Тимчасовий дефіцит коштів створює ризик неплатоспроможності і несе загрозу банкрутства навіть при рентабельній роботі підприємства.

Синхронність формування позитивного і негативного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів характеризує одну з форм варіації й оцінюється на основі коефіцієнта кореляції цих двох видів грошових потоків, який розраховують за формулою (1.17):

$$КК_{ГП} = \sum_{t=1}^n P_{п,н} \left(\frac{ПГП_t - \overline{ПГП}}{\sigma_{ПГП}} \right) \times \left(\frac{НГП_t - \overline{НГП}}{\sigma_{НГП}} \right), \quad (1.17)$$

де $КК_{ГП}$ — коефіцієнт кореляції позитивного та негативного грошового потоку; $P_{п,н}$ — частота відхилень позитивного та негативного грошового потоку; $ПГП_t$ — позитивні грошові потоки в одному інтервалі періоду часу; $\overline{ПГП}$ — середня величина позитивного грошового потоку в одному інтервалі; $\sigma_{ПГП}$ — середнє квадратичне відхилення позитивного грошового потоку; $НГП_t$ — величина негативних грошових потоків у конкретних інтервалах; $\overline{НГП}$ — середня величина негативного грошового потоку в одному інтервалі; $\sigma_{НГП}$ — середнє квадратичне відхилення негативного грошового потоку; n — загальна кількість інтервалів в аналізованому періоді часу.

Восьмий етап аналізу стосується ліквідності грошових потоків. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку визначають за формулою (1.18) [18]:

$$КЛ_{ГП} = \frac{ПГП}{НГП}, \quad (1.18)$$

де $КЛ_{ГП}$ — коефіцієнт ліквідності грошового потоку підприємства; $ПГП$ — валовий позитивний грошовий потік; $НГП$ — валовий негативний грошовий потік.

На дев'ятому етапі аналізу визначають коефіцієнт ефективності грошових потоків за формулою (1.19) [24]:

$$KE_{гп} = \frac{ЧГП}{НГП}, \quad (1.19)$$

де $KE_{гп}$ — коефіцієнт ефективності грошового потоку підприємства; $ЧГП$ — чистий грошовий потік підприємства; $НГП$ — валовий негативний грошовий потік підприємства.

Певне уявлення про рівень ефективності грошового потоку дозволяє отримати коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку, який визначають за формулою (1.20):

$$KR_{чгп} = \frac{ЧГП - Д_{в}}{\Delta P I + \Delta \Phi I_{д}}, \quad (1.20)$$

де $KR_{чгп}$ — коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку; $ЧГП$ — чистий грошовий потік підприємства; $Д_{в}$ — дивіденди (відсотки), які сплачено власникам на вкладений ними капітал; $\Delta P I$ — приріст реальних інвестицій підприємства (за всіма їхніми формами); $\Delta \Phi I_{д}$ — приріст довгострокових фінансових інвестицій підприємства.

Цей відсоток рекомендується розраховувати за останні три роки (за умови, що це не менше одного фінансового року).

Результати аналізу використовуються для визначення та планування резервів покращення грошових потоків на майбутній період.

Наступним етапом управління грошовими потоками є дослідження факторів, що впливають на формування грошових потоків. У системі зовнішніх факторів головну роль відіграють:

– кон'юнктура товарного ринку. Зміна кон'юнктури цього ринку визначає зміну кількості грошей, отриманих від реалізації продукції [22];

– ситуація на фондовому ринку. Можливість формування грошових потоків шляхом випуску акцій та облігацій організації. Крім того, стан фондового ринку визначає можливість ефективного використання тимчасово вільного залишку коштів, а також впливає на формування грошових потоків, що формуються за рахунок портфеля цінних паперів компанії у вигляді отриманих

відсотків та дивідендів;

– система оподаткування підприємств. Податкові платежі становлять значну частину від'ємного грошового потоку компанії, і конкретні терміни їх здійснення визначають характер цього потоку в часі;

– налагоджена практика кредитування постачальників і покупців продукції. Замовлення на продукцію - на умовах передоплати; Оплата готівкою; Розстрочка платежу;

– система розрахунків за транзакціями. Він впливає на формування грошових потоків у часі: якщо готівковий розрахунок прискорює реалізацію цих потоків, то розрахунок чеками, акредитивами тощо – уповільнює;

– наявність фінансового кредиту. Залежно від стану цього ринку збільшується або зменшується пропозиція «коротких», «довгих», «дорогих» або «дешевих» коштів, а відтак і можливість формування грошових потоків підприємства за рахунок цього джерела;

– можливість залучення цільових коштів фінансування. Така можливість є в основному у державних компаній.

У системі внутрішніх факторів головну роль відіграють:

– життєвий цикл підприємства. На різних етапах цього життєвого циклу формуються не тільки різні обсяги грошових потоків, а й їх види;

– тривалість робочого циклу. Чим менша тривалість цього циклу, тим більший оборот грошей і, отже, більший обсяг і більша інтенсивність позитивних і негативних грошових потоків;

– сезонність виробництва та реалізації продукції. За джерелами виникнення (сезонні умови виробництва, сезонні особливості попиту);

– необхідність інвестиційних програм. Ступінь цієї терміновості формує потребу в сумі від'ємного грошового потоку, і водночас збільшує потребу у створенні позитивного грошового потоку;

– політика споживання організації. Обраний підприємством метод амортизації основних засобів, а також умови амортизації нематеріальних активів

створюють різну інтенсивність амортизаційних потоків;

– коефіцієнт операційного левериджу. Він впливає на процентні темпи зміни суми чистого грошового потоку та суми продажів продукції;

– фінансовий менталітет власників і менеджерів організації. Вибір консервативних, поміркованих або агресивних принципів фінансування активів тощо. Фінансові операції визначають структуру і види грошових потоків.

Наступним етапом процесу управління грошовими потоками є вибір напрямків і способів покращення грошових потоків підприємства. Це вдосконалення є однією з найважливіших функцій управління грошовими потоками, яка спрямована на підвищення його ефективності в майбутньому періоді.

Планування грошових потоків підприємства в розрізі окремих його видів має прогностичний характер через невизначеність низки його вихідних вимог. Тому планування грошових потоків здійснюється у формі різноманітних планових розрахунків цих показників за різними сценаріями розвитку окремих факторів (оптимістичним, реалістичним, песимістичним).

Завданнями такого контролю є:

- виконання конкретних планових завдань щодо формування обсягів коштів та їх витрачання за визначеними напрямками;
- консолідація складу грошових потоків у часі;
- здійснення контролю за ліквідністю та ефективністю грошових потоків.

Ці показники контролюються в процесі моніторингу поточної фінансової діяльності організації.

1.3 Методичні підходи до аналізу ефективності забезпечення підприємства грошовими ресурсами

Одним із найважливіших і складних етапів управління грошовими потоками підприємства є їх оптимізація – тобто вибір найкращої форми

організації діяльності підприємства з урахуванням умов та особливостей його господарської діяльності [9].

У зарубіжній практиці використовуються різні моделі визначення оптимальної суми коштів на рахунку (в касі). Найпопулярнішими стали модель Баумоля і модель Міллера-Орра.

За моделлю Баумоля вважається, що організація починає роботу з максимального та відповідного для цієї мети рівня коштів, а потім витрачає їх безперервно впродовж певного періоду часу. Усі кошти, отримані від реалізації товарів і послуг, компанія інвестує в короткострокові цінні папери. Коли запас готівки закінчується, тобто дорівнює нулю або досягає певного рівня безпеки, компанія продає частину цінних паперів і поповнює запас готівки до початкової вартості. Визначити оптимальну суму грошових коштів на рахунку можна за формулою (1.21):

$$Q = \sqrt{\frac{2 \cdot V \cdot c}{r}}, \quad (1.21)$$

де: Q — оптимальний обсяг грошових коштів на рахунку; c — витрати з конвертації коштів у цінні папери; V — середній розмір потреби у грошах упродовж періоду; r — доходність короткострокових цінних паперів підприємства.

Отже, середній запас грошових коштів складає $Q/2$, а загальна кількість угод з конвертації цінних паперів у грошові кошти (k) дорівнює:

$$k = \frac{V}{Q}, \quad (1.22)$$

Загальні витрати (ОР) на реалізацію такої політики підприємства складуть:

$$OP = c \cdot k + r \cdot \frac{Q}{2}, \quad (1.23)$$

Першим доданком у цій формулі є прямі витрати, другий — втрачена вигода від зберігання коштів на поточному рахунку замість того, щоб

інвестувати їх в цінні папери.

Модель Баумоля проста і тому прийнятна для тих підприємств, грошові витрати яких є стабільними та прогнозованими.

Натомість Міллер-Орр використав для своєї моделі процес Бернуллі – стохастичний процес, у якому надходження та витрачання грошей від одного періоду до наступного є незалежними випадковими подіями. Залишок коштів на рахунку змінюється випадковим чином, поки не досягне верхньої межі. Як тільки це станеться, компанія починає купувати достатню кількість цінних паперів, щоб повернути готівку до нормального рівня. Якщо запас готівки досягає мінімуму, то компанія продає свої цінні папери і таким способом поповнює запас готівки до нормального ліміту. Розмах варіації залишку грошових коштів на поточному рахунку розраховують за формулою (1.24):

$$S = \sqrt[3]{\frac{3 \cdot c \cdot v}{4 \cdot r}}, \quad (1.24)$$

де: S – розмах варіації залишку грошових коштів на поточному рахунку;
 c – витрати за конвертацію грошей у цінні папери; v — варіація щоденного надходження коштів, яку розраховують на основі даних статистики; r — щоденна доходність короткострокових цінних паперів.

При цьому верхня межа грошових коштів на поточному рахунку дорівнює:

$$Z_v = Z_n + S, \quad (1.25)$$

де: Z_v – верхня межа коштів на поточному рахунку; Z_n – нижня межа коштів на рахунку.

Величина залишку грошових коштів на поточному рахунку (T_n), до якої потрібно повернутися у випадку, якщо фактичний залишок коштів на поточному рахунку виходить за межі інтервалу ($Z_n; Z_v$), визначається за формулою (1.26):

$$T_n = Z_n + \frac{S}{3}, \quad (1.26)$$

Аналіз грошових потоків компанії є важливим елементом оцінки її

фінансового стану та платоспроможності, які оцінюються розрахунком наступних коефіцієнтів:

коефіцієнта фінансової незалежності, який визначають, використовуючи формулу (1.27) [25, с.209]:

$$K_{нл} = \frac{BK}{K} \quad (1.27)$$

де, BK – сума власного капіталу; K – сума загального капіталу.

коефіцієнта фінансової стійкості, який визначають використовуючи формулу (1.28) [25, с.209]:

$$K_{ф.с.} = \frac{BK+ДЗ}{K} \quad (1.28)$$

де, ДЗ – довгострокові зобов'язання.

коефіцієнта фінансової залежності, який визначають використовуючи формулу (1.29) [25, с.210]:

$$K_{ф.з.} = \frac{K-BK}{K} \quad (1.29)$$

коефіцієнта фінансового ризику (фінансового левериджу), який визначають, використовуючи формулу (1.30) [25, с.210]:

$$K_{лев..} = \frac{K-BK}{BK} \quad (1.30)$$

коефіцієнта загальної платоспроможності, який визначають, використовуючи формулу (1.31) [25, с.210]:

$$K_{заг.нл..} = \frac{НА+ОА}{K-BK} \quad (1.31)$$

де, НА – сума необоротних активів; ОА – сума оборотних активів.

коефіцієнта поточної платоспроможності, який визначають, використовуючи формулу (1.32) [25, с.211]:

$$K_{поточ.нл..} = \frac{ГК}{ПЗ} \quad (1.32)$$

де, ГК – сума коштів; ПЗ – сума поточних зобов'язань.

Важливим елементом оцінки фінансового стану та платоспроможності підприємства є аналіз коефіцієнтів ділової активності, зокрема таких:

коефіцієнта оборотності активів, який визначають, використовуючи формулу (1.33) [25, с.211]:

$$K_{об.акт.} = \frac{ЧД}{СВА} \quad (1.33)$$

де, ЧД – розмір чистого доходу (виручки); СВА – вартість активів середньорічна.

коефіцієнта періоду обороту активів, який визначають, використовуючи формулу (1.34) [25, с.212]:

$$K_{пер.об.акт.} = \frac{360}{Коб.акт.} \quad (1.34)$$

коефіцієнта оборотності запасів, який визначають, використовуючи формулу (1.35) [25, с.212]:

$$K_{об.акт.} = \frac{ЧД}{СВЗ} \quad (1.35)$$

коефіцієнта періоду обороту запасів, який визначають, використовуючи формулу (1.36) [25, с.213]:

$$K_{пер.об.зап.} = \frac{360}{Коб.зап.} \quad (1.36)$$

коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, який визначають, використовуючи формулу (1.37) [25, с.213]:

$$K_{об.дебіт.} = \frac{ЧД}{ССДЗ} \quad (1.37)$$

коефіцієнта періоду погашення дебіторської заборгованості, який визначають, використовуючи формулу (1.38) [25, с.213]:

$$K_{пер.дебіт.} = \frac{360}{Коб.дебіт.} \quad (1.38)$$

коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості, який визначають, використовуючи формулу (1.39) [25, с.213]:

$$K_{об.кредит.} = \frac{ЧД}{ССКЗ} \quad (1.39)$$

коефіцієнта періоду погашення кредиторської заборгованості, який визначають, використовуючи формулу (1.40) [25, с.214]:

$$K_{пер.дебіт.} = \frac{360}{Коб.кред.} \quad (1.40)$$

За наведеними вище показниками у наступному розділі магістерської роботи буде здійснено аналіз грошових потоків на основі оцінювання фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Лубенський молочний завод».

Висновок до розділу 1

Грошовий потік – це надходження (вхідний потік) та витрачання (вихідний потік) грошових коштів у процесі здійснення підприємством господарської діяльності. Образно грошовий потік можна представити як систему «фінансового обігу» господарського організму підприємства. Графічне зображення основних фундаментальних характеристик грошового потоку компанії показано на рис.1.1.

Рух грошових коштів повинен забезпечувати не тільки своєчасне надходження і витрачання грошових коштів, а й певний рівень їх запасів з метою підтримки постійної платоспроможності підприємства.

Грошовий потік суб'єкта господарювання – це сукупність розподілених за окремими періодами зазначеного періоду часу доходів і витрат коштів, що є результатом його господарської діяльності та рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності.

Поняття «грошовий потік підприємства» включає декілька видів таких потоків. Класифікація грошових потоків підприємства представлена у табл. 1.1.

За видами економічної діяльності згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку також виділяють різні види грошових потоків, представлені на рис. 1.2.

Управління грошовими потоками – це послідовний процес визначення завдань та їх реалізація, що включає виконання таких функцій, як планування та прогнозування грошових потоків; упровадження бюджетування грошових потоків; проведення фінансового контролю за виконанням бюджету грошових коштів; коригування запланованих грошових потоків.

Основною метою аналізу руху грошових коштів організації за попередній період є визначення рівня достатності формування фондів та ефективності їх використання, а також збалансованості позитивних і негативних грошових потоків підприємства за обсягом і часом.

Важливим етапом управління грошовими потоками є дослідження факторів, що впливають на формування грошових потоків.

У системі зовнішніх факторів головну роль відіграють: кон'юнктура товарного ринку; ситуація на фондовому ринку; система оподаткування підприємств; налагоджена практика кредитування постачальників і покупців продукції; система розрахунків за транзакціями; наявність фінансового кредиту; можливість залучення цільових коштів фінансування.

У системі внутрішніх факторів головну роль відіграють: життєвий цикл підприємства; тривалість робочого циклу; сезонність виробництва та реалізації продукції; необхідність інвестиційних програм; політика споживання організації; коефіцієнт операційного левериджу; фінансовий менталітет власників і менеджерів організації.

2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ТОВ «ЛУБЕНСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Лубенський молочний завод»

ТОВ «Лубенський молочний завод» - одне з найбільших харчових підприємств України. Будівництво молокозаводу розпочалося ще в 1937 році.

Протягом майже 80-річного досвіду діяльності підприємство не зраджує основним традиційним канонам харчового виробництва: смак, якість, натуральність. Локація потужностей заводу – мальовниче місто Лубни, зелена перлина Полтавщини, екологічно чистий регіон.

ТОВ «Лубенський молочний завод» зареєстроване 29.12.1995 за юридичною адресом Україна, країна, 37500, Полтавська обл., місто Лубни, ВУЛИЦЯ ІНДУСТРІАЛЬНА, будинок 2.

Розмір статутного капіталу складає 2 786 760,00 грн.

Продукція випускається під ТМ «Гармонія» - добре знаний бренд серед українських споживачів. Асортимент товарів налічує понад 200 позицій. Щороку на технічне переобладнання заводу витрачають до 60% прибутку.

Основним видом діяльності Товариства є:

перероблення молока, виробництво масла та сиру.

Інші:

виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;

виробництво хліба та хлібобулочних виробів;

виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;

технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;

театральна та концертна діяльність;

діяльність із підтримки театральних і концертних заходів.

Підприємство кожен рік бере участь у різноманітних конкурсах і майже

щороку отримує нагороди. Так, лише у 2021 році ТОВ «Лубенський молочний завод» став переможцем обласного конкурсу «Кращі товари Полтавщини». У цьому ж році завод отримав Ліцензію «Добрий знак». Це ліцензія про право використання знаку для товарів та послуг «Добрий знак» на підтвердження відповідності нижче зазначеної продукції ТОВ «Лубенський молочний завод» національним та європейським вимогам якості та безпеки:

1. Сир кисломолочний «Мгарський» нежирний,
2. Сир кисломолочний «Мгарський» 5,0% жиру.

Нині підприємство нарощує нові потужності, відкриває нові підрозділи. Діють цікаві безкоштовні екскурсії територією заводу.

Розгалужена логістична сітка ТМ «Гармонія» покриває майже всі регіони України. «Найвища якість – розумна вартість!» – корпоративне кредо підприємства.

2.2 Аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»

Для здійснення аналізу фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» використаємо фінансову звітність товариства, а саме: форму №1 «Баланс» та форму №2 «Звіт про фінансові результати».

Занесемо основні абсолютні показники, що характеризують ефективність фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 роки у табл. 2.1.

Із даних табл. 2.1 видно, що середньорічна вартість активів підприємства у 2022 році порівняно з 2021 роком має тенденцію до зниження і такий негативний темп зниження середньорічної вартості активів становить -8,9%. Хоча порівняно з показником 2020 року вартість активів у 2022 році зросла на 33,1%.

Таблиця 2.1 – Абсолютні показники ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»

Показники	роки			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Середньорічна вартість активів, тис. грн	580132,0	847623.50	772372.50	- 75251,0	192240.5	-8.90	33.1
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	414384,0	761326.50	760061,0	-1265.5	345677,0	-0.20	83.40
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	252700,0	254876.50	248642,0	-6234.5	-4058,0	-2.40	-1.60
Реалізовано продукції, тис. грн	730399,0	1196185,0	1505637,0	309452	775238,0	25.90	106.10
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	705740,0	1183426,0	1469605,0	286179	763865,0	1,24	2,08
Матеріальні витрати, тис. грн	594329,0	957504,0	1246797,0	289293	652468,0	30.20	109.80
Витрати на оплату праці, тис. грн	27002,0	30687,0	40828,0	10141,0	13826,0	33.00	51.20
Чисельність працюючих, чол.	338,0	338,0	272,0	-66,0	-66,0	-19.50	-19.50
Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	161,0	161,0	101,0	-60,0	-60,0	-23.00	-23.00
Чистий прибуток, тис. грн	17154,0	- 12801,0	356,0	356,0	-16798,0	0,0	-97.90

Середньорічна вартість основних засобів у 2022 році у порівнянні з 2021 роком зменшилась на 1 265,50 тис. гривень, або на -0,20%. Але порівняно з 2020 роком у 2022 році вартість основних засобів зросла на 83,40%. Отже, в цілому за період 2020-2022 років темп приросту середньорічної вартості основних фондів підприємства позитивний і дорівнює 83,40%.

Середньорічна вартість власного капіталу у 2022 році зменшилася на 6234,50 тис. грн. (-2,4%), а порівняно 2020 роком на 4 058 тис. грн. Отже тенденція цього показника є від'ємною і загалом зниження впродовж 202-2022 років становить -1,6%.

Виручка від реалізації за період з 2021 по 2022 рік збільшилася більш ніж удвічі, адже темп зростання виручки від продажу становить 106,1%.

Отже, темпи зростання доходів від реалізації продукції досягли найбільшого зростання. Причому виручка від продажу зростала швидше, аніж активи заводу, що свідчить про більш ефективне використання ресурсів.

ТОВ «Лубенський молочний завод» є прибутковим, його чистий прибуток у 2022 році склав 356 тисяч гривень, що вдвічі більше минулорічного показника.

Ефективність використання основних фондів вимірюється такими показниками, як фондвіддача, фондомісткість і фондоозброєність, які наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Відносні показники ефективності фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод»

Показники	роки			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Фондвіддача	1.80	1.60	2.00	0.40	0.20	26.10	12.40
Фондомісткість	0.60	0.60	0.50	-0.10	-0.10	-20.70	-11.00
Фондоозброєність	1587.7	2917.0	3781.4	864.40	2193.70	29.60	138.20
Продуктивність праці персоналу, тис. грн / чол.	2160.9	3539.0	5535.4	1996.4	3374.50	56.40	156.20
Продуктивність праці промислово-виробничого персоналу, тис. грн / чол.	2798.5	4583.1	7490.7	2907.6	4692.30	63.40	167.70
Матеріаломісткість продукції, %	79.4	79.5	82.5	2.90	3.10	3.70	3.90

Як бачимо з даних табл. 2.2, рівень фондвіддачі на ТОВ «Лубенський молочний завод» у 2022 році склав 2,0. Тем її зростання порівняно з 2021 роком становить 26,1%, що є позитивним фактором для досліджуваного нами товариства.

Фондомісткість є показником, зворотним до фондovіддачі. У 2022 році він становив 0,5 і порівняно з 2021 роком зменшався на 20,7% а загалом за 2020-2022 роки фондovіддачі знизилася на -11,0%.

У 2022 році активи компанії становили 3 781,4 тис. гривень на одного працівника, порівняно з 2021 роком вони зросли на 864,4 тис. гривень, а порівняно з 2020 роком – на 2 193,7 тис. гривень.

Що стосується ефективності роботи персоналу заводу, то У 2022 році на ТОВ «Лубенський молокозавод» працювало 172 працівники, з них 101 працівник, або 73,72% були зайняті у промисловості та виробництві.

У 2021 році кількість працівників зменшилася на 71 особу, які завод скоротив через кризову ситуацію. Але позитивним фактором стало підвищення продуктивності праці персоналу загалом з за період з 2020 по 2022 рік на 106,70%, а промислово-виробничого персоналу на 167,70%, що є позитивним фактором та свідчить про покращення використання трудових ресурсів ТОВ «Лубенський молочний завод».

Отже, аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» показав, що підприємство є прибутковим. Позитивним також є збільшення фонду оплати праці, підвищення фондovіддачі та продуктивності праці, а також зростання зарплати.

Негативами є: зниження вартості майна, вартості основних засобів, вартості запасів, скорочення чисельності працівників заводу.

2.3 Аналіз ефективності використання грошових ресурсів на ТОВ «Лубенський молочний завод»

Аналіз грошових коштів ТОВ «Лубенський молочний завод» розпочнемо з горизонтального і вертикального аналізу активів його балансу за 2020-2022 роки. Основні дані про активи балансу заводу за цей період занесемо до табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Активи балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»

Активи	На кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2020
Основні засоби	645933,0	558425,0	477673,0	-80752	-168260	-14.50	-26.0
Залишкова вартість основних засобів	19740,0	16631,0	13428,0	-3203,0	-6312,0	-19.30	-32.0
Всього необоротні активи	665673,0	575056,0	491101,0	-83955	-174572	-14.60	-26.2
Виробничі запаси	7742,0	11464,0	19506,0	8042,0	11764,0	70.20	152.00
Незавершене виробництво	1879,0	2959,0	7305,0	4346,0	5426,0	146.90	288.80
Готова продукція	44171,0	37966,0	65309,0	27343	21138,0	72.00	47.90
Товари	1146,0	38,0	42,0	4,0	-1104,0	10.50	-96.30
Дебіторська заборгованість за товарами	22944,0	16924,0	26472,0	9548,0	3528,0	56.40	15.40
Дебіторська заборгованість за розрахунками	152007,0	35065,0	40912,0	5847,0	-111095	16.70	-73.10
Інша поточна дебіторська заборгованість	77,0	100,0	33,0	-67,0	-44,0	-67,00	-57.10
Грошові кошти	3320,0	116217,0	93851,0	-22366	90531,0	-19.20	2726.80
Інші оборотні активи	406,0	93,0	1688,0	1595,0	1282,0	1715.10	315.80
Всього оборотні активи	233692,0	220826,0	255118,0	34292	21426,0	15.50	9.20
Необоротні активи та групи вибуття	0,0	0,0	2644,0	2644,0	2644,0	—	—
Вартість активів	899365,0	795882,0	748863,0	-47019	-150502	-5.90	-16.70

З представлених у табл. 2.3 даних видно, що залишкова вартість основних фондів на кінець 2022 року склала 477,673 тис. грн., що нижче цього показника на кінець 2021 року на 80,752 тис. грн, тобто залишкова вартість основних фондів на кінець 2022 року знизилася порівняно з 2021 роком на -19,30%, а якщо порівнювати 2022 рік з 2020 роком, то таке зниження становить -32,00%.

Загальна вартість необоротних активів на кінець 2022 року склала 491,101 тис. грн., що менше показника 2021 року на 83,955 тис. грн, або на -14,60%. а порівняно з 2020 роком загальна вартість необоротних активів зменшилася на -26,20%.

Що стосується оборотних активів ТОВ «Лубенський молочний завод», то виробничі запаси на кінець 2022 року склали 19,506 тис. грн, що більше показника минулого року на 8,042 тис. грн, або на 70,20%. А порівняно з 2020 роком зростання виробничих запасів заводу становить 152,00%.

Собівартість незавершеного виробництва на кінець 2022 року склала 7305 тис. грн, що більше показника 2021 року на 4346 тис. грн, або на 146,90%, а порівняно з 2020 роком значення цього показника збільшилося на 288,80%. Це свідчить про значне збільшення на заводі за останні два роки питомої ваги незавершеного виробництва.

Залишки готової продукції на кінець 2022 року склали 65309 тис. грн, що більше ніж було у 2021 році на 27343 тис. грн, або на 72,00%, а порівняно з 2020 роком залишки готової продукції збільшилися на 47,90%.

Залишки товарів на кінець 2022 року склали 42 тис. грн., що більше ніж було у 2021 році на 10,50%, але менше порівняно з 2020 роком на -96,30%. Отже за період з 2020 по 2022 питома вага товарів в активах компанії загалом знизилася.

Дебіторська заборгованість за товарами на кінець 2022 року становила 26 472 тис. грн, що більше порівняно з 2021 роком на 9 548 тис. грн, або на 56,40%. А порівняно з 2020 роком темп зростання дебіторської заборгованості за товарами становить 15,04%.

Дебіторська заборгованість за розрахунками становила на кінець 2022 року 40912 тис. грн, що більше ніж було на кінець 2021 року на 5847 тис. грн, або на 16.70%. А у порівнянні з кінцем 2020 року, дебіторська заборгованість зменшилась на 111095 тис. грн, або на -73.10%.

Інша поточна дебіторська заборгованість становила на кінець 2022 року 33 тис. грн, що менше 2021 року на 67 тис. грн, або на -67,0%, та на 44 тис. грн, або не -57.10% менше значення цього показника за 2020 рік.

Грошові кошти ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року склали 93851 тис. грн, що менше за значення цього показника 2021 року на 22366 тис. грн, або на -19.20%. А порівняно зі значенням за 2020 рік, темп приросту грошових коштів становить 2726.80%.

Інші оборотні активи на кінець 2022 року склали 1 688 тис. грн., що більше ніж було у 2021 році на 1 595 тис. грн., або на 1715,10%, та більше значення показника 2020 року на 315,80.

Загальна вартість оборотних активів на кінець 2022 року склала 255 118 тис. грн, що більше, ніж на кінець 2021 року на 34 292 тис. грн, або на 15,50%. А порівняно з показником 2020 року оборотні кошти зросли на 21 млн 426 тис. грн, і їх темп приросту склав 9,20%.

Необоротні активи та групи вибуття на кінець 2022 року склали 2644 тис. грн., тоді як у 2021 та 2020 роках їх не було взагалі.

Загальна вартість майна ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року становила 748,863 тис. грн, що менше, ніж було у 2021 році на 47,019 тис. грн, або на -5,90%, та на 150,502 тис. грн, або на 16,70% менше порівняно з 2020 роком.

Далі проаналізуємо зобов'язання ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 рр. на основі даних табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Пасиви балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»

Джерела формування майна	На кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2022/2021	2022/2020	2022/2021	2022/2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний капітал	9359,0	9359,0	9359,0	0,00	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	4121,0	4121,0	4121,0	0,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	247797	234996	235328	332,0	-12469,0	0.1	-5.0

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Всього власний капітал	261277	248476	248808	332,0	-12469,0	0.10	-4.80
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	433700	-	-433700	0,00	-100,00	—
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	622274	35101	73277	38176	-548997,0	108.80	-88.20
Поточні зобов'язання за розрахунками	12139	77006	15240	-61766	3101,00	-80.20	25.50
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	3605,0	1455,0	1826,0	371,0	-1779,00	25.50	-49.30
Інші поточні зобов'язання	70,0	144,0	409712	409568	409642,0	284422.20	585202.9
Всього короткострокових зобов'язань	638088	547406	500055	-47351	-138033,0	-8.70	-21.60
Баланс	899365	795882	748863	-47019	-150502,0	-5.90	-16.70

Як показують дані табл. 2.4, статутний капітал ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року становив 9 359 тис. грн, і впродовж розглянутого періоду не змінювався. Так само незмінним залишався резервний капітал.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) на кінець 2022 року склав 235 328 тис. грн, що більше порівняно зі значенням цього показник на кінець 2021 року на 332 тис. грн, або на 0,10%. А порівняно з показником 2020 року нерозподілений прибуток (зменшився на -5,0%).

Загальний розмір власного капіталу на кінець 2022 року склав 248,808 тис. грн., що більше ніж у 2021 році на 332 тис. грн, або на 0,10%, та на 12,469 тис. грн. менше значення цього показника у 2020 році. Тобто, за 2020-2022 роки загальний розмір власного капіталу зменшився на -4,80 %.

Питома вага поточної заборгованості до довгострокових зобов'язань за останні два роки не змінилася.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги на кінець 2022 року склала 73,277 тис. грн, що більше ніж було у 2021 році на 38,176 тис. грн,

або на 108,80%, та на 548,997 тис. грн менше ніж було на кінець 2020 року, або менше на -88,20%.

Поточні зобов'язання за розрахунками на кінець 2022 року становили 15240 тис. грн, що менше за 2021 рік на 61766 тис. грн, та більше на 3101 тис. грн порівняно з 2020 роком.

Зобов'язання за необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу, на кінець 2022 року склали 1 826 тис. грн., що більше порівняно з 2021 роком на 371 тис. грн, або на 25,5%, та менше на 49,30% від значення 2020 року. Отже загалом за період з 2020 по 2022 роки питома вага зобов'язань за необоротними активами в пасивах компанії зменшилася.

Інші поточні зобов'язання на кінець 2022 року значно зросли порівняно з 2021-м та 2020 роками і становили 409 712 тис. грн.

Загальна сума короткострокових зобов'язань ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року склала 500 055 тис. грн, що менше ніж на кінець 2021 року на 47 351 тис. грн, або на -8,70%, а порівняно з 2020 роком менше на - 21,60%.

Далі проаналізуємо динаміки та структури доходів ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 рр., дані яких занесено у табл.2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка та структура доходів ТОВ «Лубенський молочний завод»

Вид доходу	За рік, тис. грн			Абсолютне відхилення, ±		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2020
Чистий дохід	730399,0	1196185,0	1505637,0	309452,0	775238,0	25.90	106.10
Інші операційні доходи	96,0	22816,0	30887,0	8071,0	30791,0	35.40	32074.00
Інші фінансові доходи	0,0	1505,0	0,00	-1505,0	0,00	-100,00	—
Інші доходи	7163,0	0,0	0,00	0,00	-7163,0	—	-100,00
Всього доходи	737658,0	1220506,0	1536524,0	316018,0	798866,0	25.90	108.30

Дані табл. 2.4 показують, що чистий дохід упродовж 2020-2022 років збільшився на 106,1.

Інші операційні доходи заводу у 2022 році склали 30 887 тис. грн, що більше, ніж у 2021 році на 8 071 тис. грн, або на 35,40%. А порівняно з 2020-м на 30 791 тис. гривень (32074,00%).

Інших фінансових доходів у 2022-у та 2021-у роках не було, а у 2020 році вони становили 7 млн 163 тис. грн.

Отже, всього доходів на ТОВ «Лубенський молочний завод» у 2022 році було 1 536 524 тис. грн., що більше порівняно з 2021 роком на 316 018 тис. грн, або на 25,90%. А порівняно з доходами за 2020 рік їх величина у 2022 році зросла на 798,866 тисячі гривень, або на 108,30%.

Склад операційних витрат ТОВ «Лубенський молочний завод» показано схематично на рис. 2.1.

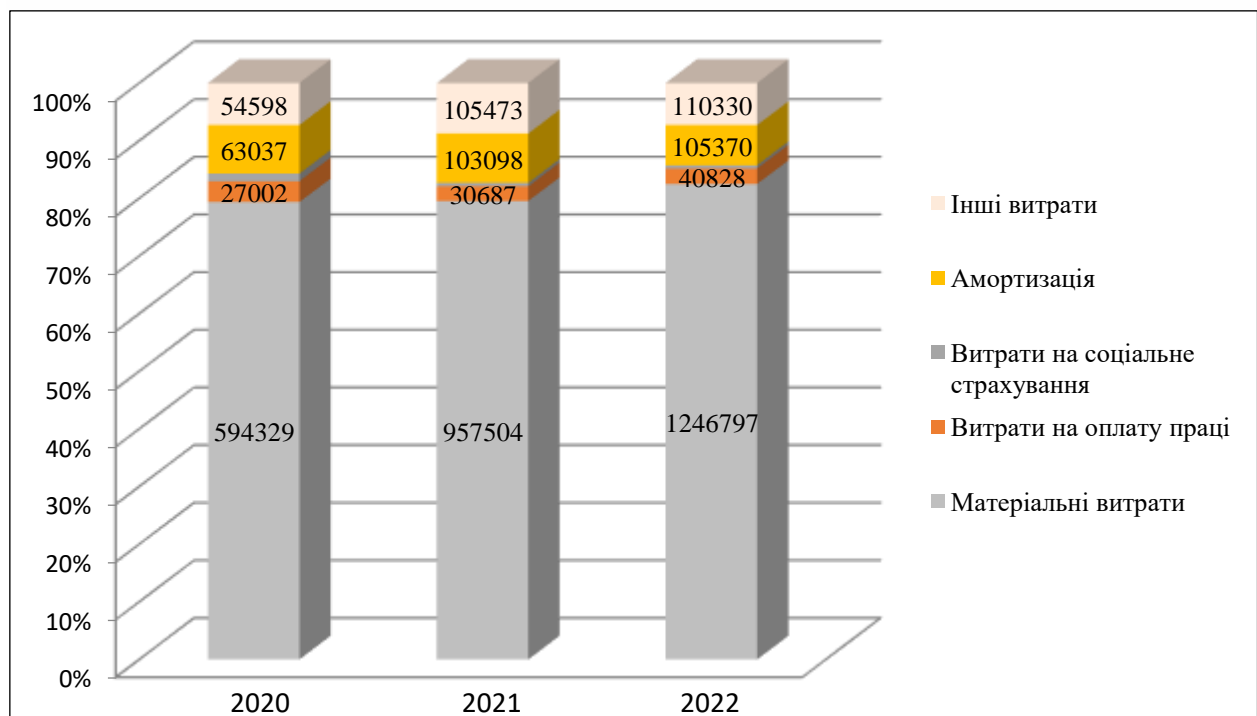

Рисунок 2.1 – Динаміка та склад операційних витрат ТОВ «Лубенський молочний завод»

Як бачимо з 2.1, матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизаційні та інші витрати впродовж 2020-2022 років мають постійну тенденцію до збільшення.

Лише витрати на соціальне страхування в 2022 році склали 8450 тис. грн, що більше значення 2021 року на 1214 тис. грн, або на 16.80%. Але в порівнянні із 2020 роком витрати на соціальне страхування у 2022 році зменшилися на 1546 тис. грн, або на 18.30%.

Загальна сума витрат в 2022 році становила 1511775 тис. грн, що більше значення 2021 року на 307777 тис. грн, або на 25.60%. А порівняно з 2020 роком загальна сума витрат збільшилася на 762813 тис. грн, або на 50,50%

Розглянемо ліквідність балансу, Одним з найважливіших етапів аналізу фінансового стану підприємства є ліквідність його балансу, оскільки вона дозволяє оцінити платоспроможність, тобто здатність підприємства вчасно і повністю розраховуватися за своїми зобов'язаннями з постачальниками, кредиторами та ін.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2022 рік здійснимо на основі його активів та пасивів, значення яких представлено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Порівняння активів та пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод»

Актив	2022		Пасив	2022		Платіжний надлишок або недостача	
	На початок року	На кінець року		На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
Найбільш ліквідні активи (A ₁)	232434,0	187702,0	Негайні пасиви (П ₁)	78605,0	426778,0	153829,0	-239076
Активи, що швидко реалізуються (A ₂)	52089,0	67417,0	Короткострокові пасиви (П ₂)	468801,0	73277,0	-416712,0	-5860,0
Активи, що реалізуються повільно (A ₃)	52520,0	93850,0	Довгострокові пасиви (П ₃)	0,0	0,0	52520,0	93850,0
Активи, що важко реалізуються (A ₄)	575056,0	491101,0	Постійні пасиви (П ₄)	248476,0	248808,0	326580,0	242293,0
Баланс	795882,0	748863,0	Баланс	795882,0	748863,0	X	X

За результатами аналізу ми бачимо, що на кінець 2022 року: $A_1 < П_1$;
 $A_2 < П_2$; $A_3 > П_3$; $A_4 > П_4$.

Це означає, що баланс ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року неліквідний, а отже завод не в змозі повністю погасити за рахунок власних активів свою заборгованість.

Далі здійснимо аналіз фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 рр.

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономності) визначимо, використовуючи формулу (1.27):

$$K_{nl2020} = \frac{261277}{899365} = 0,30;$$

$$K_{nl2021} = \frac{248476}{795882} = 0,30;$$

$$K_{nl2022} = \frac{248808}{748863} = 0,30.$$

Коефіцієнт фінансової стійкості визначимо, використовуючи формулу (1.28):

$$K_{\phi.c.2020} = \frac{261277}{899365} = 0,30;$$

$$K_{\phi.c.2021} = \frac{248476}{795882} = 0,30;$$

$$K_{\phi.c.2022} = \frac{248808}{748863} = 0,30.$$

Коефіцієнт фінансової залежності визначимо, використовуючи формулу (1.29):

$$K_{\phi.z.2020} = \frac{899365 - 261277}{899365} = 0,70;$$

$$K_{\phi.z.2021} = \frac{795882 - 248476}{795882} = 0,70;$$

$$K_{ф.з.2022} = \frac{748863 - 248808}{748863} = 0,70.$$

Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левериджу) визначимо, використовуючи формулу (1.30):

$$K_{лев.2020} = \frac{899365 - 261277}{261277} = 2,40;$$

$$K_{лев.2021} = \frac{795882 - 795424}{248476} = 2,20;$$

$$K_{лев.2022} = \frac{748863 - 248808}{248808} = 2,00.$$

Коефіцієнт загальної платоспроможності визначимо, використовуючи формулу (1.31):

$$K_{заг.пл.2020} = \frac{665673 + 233692}{899365 - 261277} = 1,40;$$

$$K_{заг.пл.2021} = \frac{570556 + 220826}{795882 - 248476} = 1,50;$$

$$K_{заг.пл.2022} = \frac{491101 + 255118}{748863 - 248808} = 1,50.$$

Коефіцієнт поточної платоспроможності визначимо, використовуючи формулу (1.32):

$$K_{поточ.пл.2020} = \frac{3320 + 3320}{638088} = 0,01;$$

$$K_{поточ.пл.2021} = \frac{116217 + 116217}{547406} = 0,40;$$

$$K_{поточ.пл.2022} = \frac{93851 + 93851}{500055} = 0,40.$$

Занесемо розраховані вище коефіцієнти, що характеризують фінансовий стан та платоспроможність ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 роки до табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників фінансового стану та платоспроможності ТОВ «Лубенський молочний завод»

Показники	Значення			Абсолютне відхилення, ±	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020
Коефіцієнт платоспроможності (фінансової незалежності, автономності)	0.30	0.30	0.30	0.00	0.00
Коефіцієнт фінансової стійкості	0.30	0.30	0.30	0.00	0.00
Коефіцієнт фінансової залежності	0.70	0.70	0.70	0.00	0.00
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левериджу)	2.40	2.20	2.00	-0.20	-0.40
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1.40	1.50	1.50	0.00	0.10
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0.01	0.40	0.40	-0.00	0.39

Як бачимо з даних табл. 2.7, значення коефіцієнтів платоспроможності заводу, фінансової стійкості та фінансової незалежності практично не змінилося.

Коефіцієнт фінансового левериджу на кінець 2022 року становив 2,00 і порівняно з 2021 роком його значення знизилося на 0,20, а порівняно з 2020 роком зменшилося на 0,40.

Загальний коефіцієнт платоспроможності на кінець 2022 року склав 1,50 що порівняно з 2020 роком більше на 0,1.

Коефіцієнт поточної платоспроможності на кінець 2022 року становив 0,40, що порівняно з 2020 роком більше на 0,39.

Насамкінець визначимо ділову активність ТОВ «Лубенський молокозавод» за 2020-2022 роки, розрахувавши наступні коефіцієнти:

коефіцієнт оборотності активів за формулою (1.33):

$$K_{об.акт.2020} = \frac{730399}{580132} = 1,30;$$

$$K_{об.акт.2021} = \frac{1196185}{847623,5} = 1,40;$$

$$K_{об.акт.2022} = \frac{1505637}{772372,5} = 0,90.$$

коефіцієнт періоду обороту активів за формулою (1.34):

$$K_{\text{пер.об.акт.2020}} = \frac{360}{1,3} = 285,90;$$

$$K_{\text{пер.об.акт.2021}} = \frac{360}{1,4} = 255,10;$$

$$K_{\text{пер.об.акт.2022}} = \frac{360}{0,9} = 380,70.$$

коефіцієнт оборотності запасів за формулою (1.35):

$$K_{\text{об.зап.2020}} = \frac{730399}{6815,5} = 107,20;$$

$$K_{\text{об.зап.2021}} = \frac{1196185}{12022} = 99,50;$$

$$K_{\text{об.зап.2022}} = \frac{1505637}{20617} = 35,40.$$

коефіцієнт періоду обороту запасів за формулою (1.36):

$$K_{\text{пер.об.зап.2020}} = \frac{360}{107,2} = 3,40;$$

$$K_{\text{пер.об.зап.2021}} = \frac{360}{99,5} = 3,60;$$

$$K_{\text{пер.об.зап.2022}} = \frac{360}{35,4} = 10,20.$$

коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості за формулою (1.37).

$$K_{\text{об.дебіт.2020}} = \frac{730399}{195401} = 3,70;$$

$$K_{\text{об.дебіт.2021}} = \frac{1196185}{113558,5} = 10,50;$$

$$K_{\text{об.дебіт.2022}} = \frac{1505637}{59753} = 12,20.$$

коефіцієнт періоду погашення дебіторської заборгованості за формулою (1.38).

$$K_{\text{пер.дебіт.2020}} = \frac{360}{3,7} = 96,30;$$

$$K_{\text{пер.дебіт.2021}} = \frac{360}{10,5} = 34,20;$$

$$K_{\text{пер.дебіт.2022}} = \frac{360}{12,2} = 29,50.$$

коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості за формулою (1.39).

$$K_{об.кредит.2020} = \frac{730399}{195401} = 2,20;$$

$$K_{об.кредит.2021} = \frac{1196185}{113558,5} = 2,00;$$

$$K_{об.кредит.2022} = \frac{1505637}{59753} = 1,40.$$

коефіцієнт періоду погашення кредиторської заборгованості за формулою (1.40).

$$K_{пер.кредит.2020} = \frac{360}{3,7} = 161,40;$$

$$K_{пер.кредит.2021} = \frac{360}{10,5} = 178,40;$$

$$K_{пер.кредит.2022} = \frac{360}{12,2} = 258,10.$$

Розраховані вище показники ділової активності ТОВ «Лубенський молочний завод» за 2020-2022 роки занесемо до табл.2.8.

Таблиця 2.8 – Коефіцієнти ділової активності ТОВ «Лубенський молочний завод»

Показники	Значення			Абсолютне відхилення, ±	
	2020	2021	2022	2022/ 2021	2022/ 2020
Коефіцієнт оборотності активів	1.30	1.40	0.90	-0.50	-0.40
Тривалість обороту активів, днів	285.90	255.10	380.70	125.60	155.60
Коефіцієнт оборотності запасів	107.20	99.50	35.40	-64.10	-71.70
Тривалість обороту запасів, днів	3.40	3.60	10.20	6.50	6.80
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3.70	10.50	12.20	1.70	8.50
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	96.30	34.20	29.50	-4.70	-66.90
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2.20	2.00	1.40	-0.60	-0.80
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	161.40	178.40	258.10	79.70	96.80

Дані табл. 2.8 показують, що коефіцієнт оборотності активів у 2021 році зріс порівняно з 2020 роком на 0,1, проте у 2022 році зменшився порівняно з 2021 роком на -0,50, а порівняно з 2020 роком на -0,4 і становив 0,90.

Оборотність активів у 2022 році становила 380,7 днів, і за цей рік тривалість обороту активів зростає порівняно з 2021 роком на 125,60 днів, а порівняно з 2020 роком на 155,60 днів.

Оборотність запасів підприємства уповільнилася у 2022 році до 35,40 днів, тоді як у 2021 році була на 64,10 більшою, а у 2020 році на 71,70 днів більшою ніж у 2022 році. Отже період оборотності запасів у 2022 році є досить низьким.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має тенденцію до зростання, що є негативним для підприємства і становить у 2022 році 12,20, що більше показника 2021 року на 1,7 та на 8,50 більше ніж у 2020 році. Зате період погашення дебіторської заборгованості має тенденцію до скорочення, що є позитивним для підприємства. У 2022 році, період погашення дебіторської заборгованості становив 29,50 днів проти 96,30 днів у 2020 році, що свідчить про те, що завод має достатньо часу для вивільнення коштів та сплати внесків за свій рахунок.

Термін погашення кредиторської заборгованості зростає і становить 258,10 днів у 2022 році, що на 79,70 днів більше, ніж у 2021 році та на 96,8 днів більше за 2020 рік.

Таким чином, можна робити висновок про те, що загалом фінансовий стан ТОВ «Лубенський молочний завод» не є цілком стабільним.

Висновки до розділу 2

Отже, аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» показав, що підприємство є прибутковим (див. табл. 2.1). Його прибуток в 2022 році становив 356 тис. грн., проти збиткової діяльності за

попередні роки. До позитивних змін в діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» також треба віднести зростання доходів від реалізації продукції та збільшення витрат на оплату праці. А негативом є зменшення вартості майна, зменшення вартості основних засобів, зменшення вартості власного капіталу, скорочення чисельності працюючих.

Позитивними явищами на ТОВ «Лубенський молочний завод» було, як видно з табл. 2.2, покращення фондівіддачі та підвищення продуктивності праці персоналу.

Аналіз активів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.3) показав, що залишкова вартість основних фондів на кінець 2022 року знизилася порівняно до двох попередніх років. Таку ж негативну тенденцію має загальна вартість необоротних активів. Відбулося значне збільшення на заводі за останні два роки питомої ваги незавершеного виробництва, зросла дебіторська заборгованість.

З даних пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.4) видно, що статутний та резервний капітали впродовж досліджуваного нами періоду залишалися незмінними. Нерозподілений прибуток за цей період зріс, а власний капітал зменшився, відповідно зросла кредиторська заборгованість підприємства, а також збільшилися інші поточні зобов'язання.

Аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.5) показав, що чистий дохід упродовж 2020-2022 років збільшився на 106,1. Зросли інші операційні доходи. Загалом у 2022 році завод отримав доходів більше порівняно з 2021 роком на 25,9%, а порівняно з 2020 роком більше на 105,3%.

Аналіз динаміки та складу операційних витрат ТОВ «Лубенський молочний завод» (рис. 2.1) показав, що матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизаційні та інші витрати впродовж 2020-2022 років мають постійну тенденцію до збільшення. Лише витрати на соціальне страхування у 2022 році скоротилися.

Порівняння активів та пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.6) засвідчило, що на кінець 2022 року: $A_1 < P_1$; $A_2 < P_2$; $A_3 > P_3$; $A_4 > P_4$. Це означає, що баланс ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року неліквідний, а отже завод не в змозі повністю погасити за рахунок власних активів свою заборгованість.

Отже, загалом аналіз фінансового стану ТОВ «Лубенський молочний завод» показав, що у 2020-2022 роках він не був стабільним, зокрема коефіцієнт фінансової стійкості на кінець 2022 року був вдвічі нижчим за рекомендований рівень (0,6) і становив 0,3. Разом з тим, такі види ризику, як ризик банкрутства, ризик ліквідності та ризик втрати прибутковості були відсутні, оскільки дані показники знаходилися у межах норми.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1 Заходи з підвищення ефективності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства

Жодна компанія не може довго проіснувати на ринку без виробленої стратегії. Досвід свідчить, що ефективна робота підприємства залежить передусім від таких чинників, як:

- 1) стратегічного планування – на 70%;
- 2) оперативного менеджменту – на 20%;
- 3) кваліфікації співробітників – на 10%.

Тому компанія повинна сформулювати стратегію, здійснити ефективне оперативне управління, скоординувати дії різних відділів у разі зміни ситуації, підібрати кваліфікованих співробітників і мотивувати їх на забезпечення ефективного виконання поставлених завдань.

Як показав аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод», показники його ділової активності та платоспроможності підприємства погіршилися. Завод не зовсім ефективно використовує наявні ресурси, що свідчить про недосконалість або відсутність стратегії, зокрема, стратегії фінансового планування, неефективність контролю та оперативного управління діяльністю підприємства та його працівників, про неефективність персоналу.

Для вирішення цих проблем ми пропонуємо такі заходи:

По-перше, реорганізувати структуру підприємства, а саме:

- 1) Бухгалтерію хоча й залишити без змін, адже вона має ефективно здійснювати облік і звітність бухгалтерських даних і надавати фінансову інформацію фінансовому менеджеру.

2) Стратегічний відділ розробляє та реалізує стратегію підприємства. Його робота є важливою для успіху компанії і він має бути тісно пов'язаний з директором підприємства, допомагаючи йому управляти підприємством. Для цього відділу мають увійти:

- а) фінансовий директор;
- б) маркетолог.
- в) менеджер з персоналу.

3) Комерційний відділ також має залишатися без змін. Він забезпечує безперебійне постачання сировини і матеріалів, необхідних для виконання виробничого завдання, реалізацію вихідної продукції, а тому має тісно співпрацювати з маркетологом у сфері збуту.

4) Головне управління має забезпечувати ефективність взаємовідносин між підприємством і його філіями, контролювати і координувати їх діяльність і особливо тісно співпрацювати з фінансовим менеджером при «вимиванні мертвих» ресурсів з філій, тобто тих ресурсів, які можуть бути направлені у виробництво, а також з підтримувати тісні контакти з комерційним відділом підприємства.

5) Юридичний відділ – залишається без змін.

6) Транспортний відділ – залишається без змін.

Виробничі цехи та філії також залишається без змін.

Для підвищення ефективності роботи підприємства необхідно найняти на роботу висококваліфікованих спеціалістів.

В обов'язками фінансового менеджера мають входити:

- здійснення фінансового планування та прогнозування;
- здійснення фінансового контролю (він має здійснювати постійний контроль за доходами і витратами для забезпечення оперативного управління ними;
- здійснення коригування цін на продукцію відповідно до кон'юнктури ринку;

- здійснення пошуку джерел фінансових ресурсів та їх оцінювання з метою забезпечення розширення виробництва.

В обов'язками маркетолога мають входити:

- розробка маркетингового плану;
- формування системи маркетингової інформації;
- безпосереднє здійснення рекламної та збутової діяльності;
- розробка моделі просування продукції компанії на ринку;
- формування циклу прийому заявок.

На менеджера з персоналу необхідно покласти виконання наступних обов'язків:

- розробка кадрової стратегії та планування підбору персоналу;
- вибір відповідного кандидата;
- допомога керівнику (директору) в управлінні персоналом;
- розробка системи мотиваційних заходів для активізації роботи співробітників.

Менеджер головного управління має ефективно здійснювати контроль, координацію та забезпечувати досягнення філіями затверджених компанією цілей.

Також потрібно модернізувати механізм управління якістю. Для цього необхідно побудувати систему загального контролю якості, особливе значення в якій повинні мати:

- здійснення контролю якості на всіх етапах виробництва;
- залучення до системи загального контролю якості всіх без винятку співробітників підприємства;
- поширення відповідальності за якість серед усіх співробітників, що буде ефективніше, ніж прагнення досягти максимального рівня.

Для полегшення роботи керівника та ефективного управління необхідно запровадити «щоденні п'ятихвилинки», під час яких керівники підрозділів коротко доповідають керівнику про ситуацію, а також дають завдання його

підлеглим. Також раз на тиждень доцільно проводити наради, під час яких більш детально має аналізуватися стан підприємства та його філій (якщо такі є), обговорюватися важливі питання та прийматися раціональні рішення.

Виходячи з вищезазначеного, ми пропонуємо керівництву ТОВ «Лубенський молочний завод» сконцентрувати свою діяльність на таких основних напрямках:

закріпитися на ринку молочної продукції.

здійснювати заходи щодо підвищення якості молочної продукції.

проводити постійний контроль якості молочної продукції;

розробляти нові продукти;

використовувати різноманітні рекламні заходи та методи маркетингу для покращення збуту продукції підприємства;

здійснювати постійний пошук нових ринків збуту, перш за все у великих містах і обласних центрах, де є найбільший попит на товари, які пропонуються підприємством..

Необхідно вибирати раціональні та ефективні джерела фінансових ресурсів. Для розширення виробництва рекомендуємо намагатися скорочувати термін служби основних засобів, застосовуючи до них прискорені методи амортизації. З іншого боку, зміна споживчої політики призведе до збільшення собівартості продукції або торговельних витрат за рахунок більшої суми амортизаційних знижок, а відтак до зменшення кінцевого фінансового результату — прибутку. Підприємство має створювати необхідні умови для самофінансування поточної діяльності, вкладати кошти для розширеного відтворення виробництва.

Можливо слід подумати проте, щоб здійснити зміну форми власності, перейменувавши товариство з обмеженою відповідальністю у відкрите приватне акціонерне товариство та здійснити випуск акцій, що допоможе залучити підприємству додаткові фінансові ресурси. Але це можливо тільки за погодженням засновників.

3.2 Напрями оптимізації грошових потоків підприємства

Основні напрями оптимізації грошових потоків ТОВ «Лубенський молочний завод», зображені на рис. 3.2 [9]

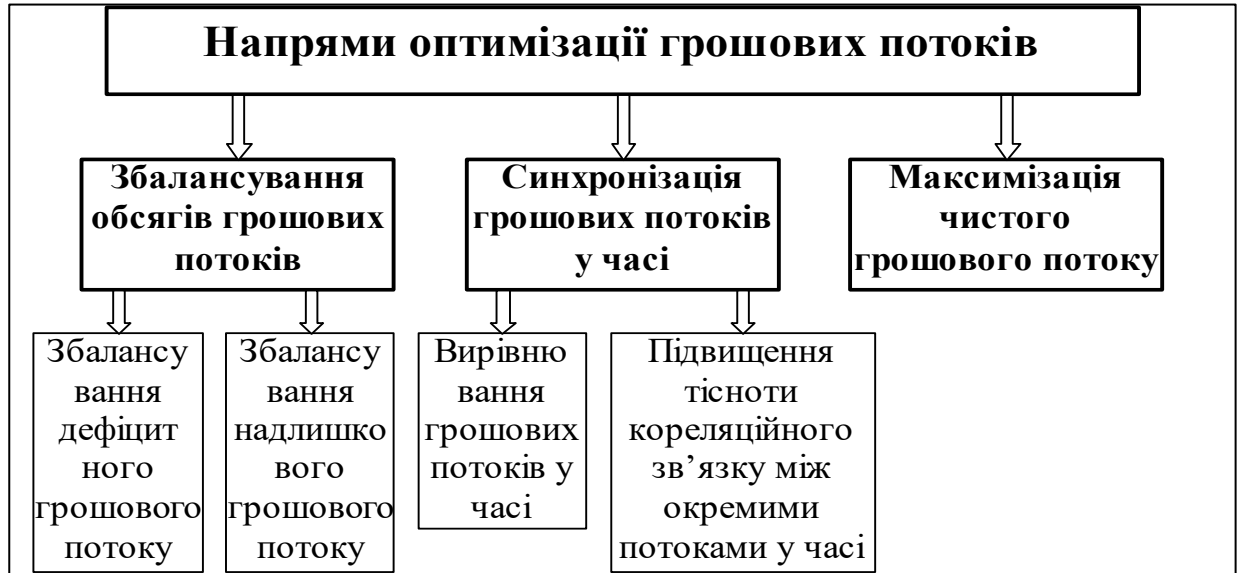

Рисунок 3.1 – Основні напрями оптимізації грошових потоків на ТОВ «Лубенський молочний завод»

Напрямок – збалансування обсягів грошових потоків покликаний оптимізувати грошові потоки підприємства для забезпечення необхідної пропорційності між обсягами його позитивного та негативного видів. Адже як дефіцит, так і надлишок грошових потоків негативно впливають на результати господарської діяльності підприємства.

Негативні наслідки дефіциту грошового потоку проявляються у зниженні рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, збільшенні простроченої дебіторської заборгованості перед постачальниками сировини та матеріалів, збільшенні частки простроченої заборгованості за отриманими фінансовими кредитами, збільшенні частки простроченої заборгованості за отриманими фінансовими кредитами, затримці виплат заробітної плати (з відповідним зниженням рівня продуктивності праці працівників), збільшенні тривалості

фінансового циклу, а в кінцевому результаті призводять до зниження рентабельності використання власного капіталу та активів підприємства.

Натомість негативні наслідки надлишкового грошового потоку проявляються у втраті реальної вартості коштів, які тимчасово не використовуються внаслідок інфляції, втраті потенційного доходу від частини грошових активів, яка не використовується у сфері короткострокових інвестицій, що в кінцевому підсумку негативно позначається на рівні прибутковості активів товариства.

Методи збалансування дефіциту грошового потоку спрямовані на забезпечення збільшення кількості позитивних і зменшення кількості негативних сторін обох типів.

Збільшення величини позитивного грошового потоку в довгостроковій перспективі можна досягти за допомогою таких дій:

- залучення стратегічних інвесторів з метою збільшення розміру власного капіталу;
- залучення довгострокових фінансових кредитів;
- продаж частини (або всіх) фінансових інструментів інвестування;
- продаж (або здача в оренду) невикористаних основних засобів.

Зменшення величини негативного грошового потоку в довгостроковій перспективі можна досягти за допомогою таких дій:

- зменшення обсягу інвестиційних програм;
- відмови від фінансових вкладень;
- зменшення обсягу постійних витрат підприємства.

Для збалансування надлишкового грошового потоку підприємства пов'язані необхідно забезпечити зростання його інвестиційної активності. Для цього можна використовувати такі заходи:

- збільшення обсягів розширеного відтворення операційних необоротних активів;

- пришвидшення періоду розробки реальних інвестиційних проектів та початку їх реалізації;
- здійснення регіональної диверсифікації операційної діяльності підприємства;
- активне формування портфеля фінансових інвестицій;
- дострокове погашення довгострокових фінансових кредитів.

Іншим напрямом покращення роботи підприємства є синхронізація грошових потоків у часі. Цей напрям покликаний оптимізувати грошові потоки підприємства для забезпечення необхідного рівня його платоспроможності в кожному періоді прогнозного періоду при одночасному зниженні розміру страхових резервів грошових коштів.

У процесі синхронізації грошових потоків підприємства в часі їх попередньо класифікують за такими характеристиками:

а) залежно від рівня «нейтралізації» (термін, що означає здатність грошового потоку певного типу змінюватися з часом) грошові потоки поділяються на такі, що піддаються змінам, і такі, що не піддаються змінам.

Прикладом грошового потоку I типу є лізингові платежі, тривалість яких може бути визначена за згодою сторін. Прикладом II типу грошових потоків є податкові платежі, умови яких підприємство не може порушити;

б) за рівнем передбачуваності грошові потоки поділяються на повністю передбачувані та недостатньо передбачувані.

Метою синхронізації є очікувані грошові потоки, які можуть змінюватися з часом. У процесі синхронізації грошових потоків у часі використовуються два основні методи – вирівнювання та підвищення збіжності кореляції між окремими видами потоків.

Вирівнювання грошових потоків має на меті згладити їх обсяги в розрізі дискретних інтервалів за досліджуваний період часу. Цей метод оптимізації дозволяє усунути сезонні та більш-менш циклічні коливання складу грошових потоків (позитивні та негативні), одночасно покращуючи середній залишок

коштів та підвищуючи рівень ліквідності підприємства. Результати цього методу оптимізації грошових потоків у часі оцінюються за допомогою середньоквадратичного відхилення або коефіцієнта варіації, який повинен зменшуватися в процесі оптимізації.

Підвищення сили взаємозв'язку між потоками досягається за допомогою «Системи прискорення — уповільнення платіжного обороту» (або "Системи лідс енд легс").

Суть цієї системи полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення коштів та уповільнення їх видачі на дискретних інтервалах часу для підвищення синхронізації формування позитивних і негативних грошових потоків.

Залучення підприємством коштів у короткостроковій перспективі можна прискорити за допомогою таких заходів [5]:

- збільшити розмір грошових знижок на продукцію, що реалізується покупцям;
- забезпечити часткову або повну передплату на вироблену продукцію, яка користується попитом на ринку;
- скоротити умови надання покупцям товарного (комерційного) кредиту;
- прискорити стягнення простроченої дебіторської заборгованості;
- використовувати сучасні форми рефінансування дебіторської заборгованості – вексельний облік, факторинг, форфейтинг;
- відкрити у банку «кредитну лінію», що забезпечує негайне отримання короткострокових кредитних коштів у разі термінової необхідності поповнення залишку грошових коштів.

Уповільнення видачі коштів у короткостроковій перспективі можна досягти за допомогою наступних заходів:

- використовувати флоут. Флоут — це сума грошей компанії, пов'язана з платіжними документами, які вона вже видала — доручення (чеки,

акредитиви тощо), але ще не отримані їх одержувачем.

- Флоут у конкретному платіжному документі можна розглядати як період часу між заявою про певний платіж і його фактичним платежем. Максимізуючи float (період, протягом якого видані платіжні документи проходять до оплати), компанія може таким чином збільшити середню суму балансу своїх грошових активів без додаткових інвестицій фінансових ресурсів. У зарубіжній практиці управління фінансами флоут є одним із ефективних інструментів управління балансом грошових коштів підприємств і компаній;
- зменшити розрахунки з контрагентами готівкою. Розрахунки готівкою збільшують залишок грошових коштів підприємства та скорочують термін використання власних грошових коштів на час оформлення платіжних документів постачальникам;
- підвищити узгодження з постачальниками умов надання підприємству товарного (комерційного) кредиту;
- замінити лізингом (орендою) придбання довгострокових активів, що потребують відновлення;
- здійснити реструктуризацію портфеля отриманих фінансових кредитів шляхом переведення їх короткострокових видів у довгострокові. Результати даного напрямку тенденції покращення грошового потоку у часі оцінюються за допомогою коефіцієнта кореляції, який у процесі оптимізації має наближатися до значення «+1»;
- максимізувати чистий грошовий потік. Цей оптимальний напрям є найважливішим і відображає результати його попередніх етапів. Зростання чистого грошового потоку забезпечує збільшення темпів економічного розвитку підприємства на принципах самофінансування, зменшує залежність цього розвитку від зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів, забезпечує зростання ринкової вартості підприємства.

Збільшення обсягу чистого грошового потоку підприємства можна забезпечити шляхом реалізації наступних основних заходів:

- зниження обсягу постійних витрат;
- зниження рівня змінних витрат;
- проведення ефективної податкової політики, що забезпечує низький рівень сукупних податкових платежів;
- проведення ефективної цінової політики, що забезпечує підвищення рівня рентабельності операційної діяльності;
- використання методу прискореної амортизації основних засобів;
- скорочення терміну амортизації нематеріальних активів;
- реалізація основних засобів і нематеріальних активів, які не використовуються;
- посилення претензійно-позовної роботи з метою повного та своєчасного стягнення штрафів.

Результати поліпшення грошових потоків підприємства відображаються в системі планів формування та використання коштів у майбутньому періоді.

Висновок до розділу 3

Отже, Для покращення фінансово-економічної ситуації на ТОВ «Лубенський молочний завод» необхідно здійснити наступні заходи:

- сформуванню ефективну стратегію розвитку підприємства;
- проводити ефективне оперативне управління, координуючи дії різних підрозділів в разі зміни ситуації;
- підібрати кваліфікований персонал і за допомогою мотивації забезпечити ефективне виконання завдань;
- здійснити реорганізацію структури підприємства;
- удосконалити фінансове планування та прогнозування;
- розробити маркетинговий план;

- розробити кадрову стратегію%
- змінити форму власності на відкрите акціонерне товариство, що дозволить здійснити емісію акцій та додатково залучити фінансові ресурси.

Для залучення грошових коштів ТОВ «Лубенський молочний завод» потрібно відкрити кредитну лінію, причому транші мають покривати тимчасову нестачу коштів на здійснення платежів, а надходження спрямовуватися на їх дострокове погашення.

Оскільки згідно з законодавством відсотки за користування кредитом нараховуються на суму кредиту і за лежать від терміну, на який надається кредит, суму основного боргу потрібно розбити на місяці і здійснювати оплату незначними частинами, потоком ануїтету у міру надходження коштів.

ВИСНОВКИ

Здійснене дослідження ефективності управління грошовими потоками підприємства дає змогу зробити загальні висновки.

1. Грошовий потік суб'єкта господарювання – це сукупність розподілених за окремими періодами зазначеного періоду часу доходів і витрат коштів, що є результатом його господарської діяльності та рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику та ліквідності.

2. Рух грошових коштів повинен забезпечувати не тільки своєчасне надходження і витрачання грошових коштів, а й певний рівень їх запасів з метою підтримки постійної платоспроможності підприємства.

3. Поняття «грошовий потік підприємства» включає декілька видів таких потоків, класифікація яких представлена у табл. 1.1. За видами економічної діяльності згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку також виділяють різні види грошових потоків, які в роботі представлені на рис. 1.2.

4. Управління грошовими потоками – це послідовний процес визначення завдань та їх реалізація, що включає виконання таких функцій, як планування та прогнозування грошових потоків; упровадження бюджетування грошових потоків; проведення фінансового контролю за виконанням бюджету грошових коштів; коригування запланованих грошових потоків.

5. Важливим етапом управління грошовими потоками є дослідження факторів, що впливають на формування грошових потоків.

У системі зовнішніх факторів головну роль відіграють: кон'юнктура товарного ринку; ситуація на фондовому ринку; система оподаткування підприємств; налагоджена практика кредитування постачальників і покупців продукції; система розрахунків за транзакціями; наявність фінансового кредиту; можливість залучення цільових коштів фінансування.

У системі внутрішніх факторів головну роль відіграють: життєвий цикл підприємства; тривалість робочого циклу; сезонність виробництва та реалізації продукції; необхідність інвестиційних програм; політика споживання

організації; коефіцієнт операційного левериджу; фінансовий менталітет власників і менеджерів організації.

6. Аналіз ефективності господарської діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» показав, що підприємство є прибутковим (див. табл. 2.1). Його прибуток в 2022 році становив 356 тис. грн., проти збиткової діяльності за попередні роки. До позитивних змін в діяльності ТОВ «Лубенський молочний завод» також треба віднести зростання доходів від реалізації продукції та збільшення витрат на оплату праці. А негативом є зменшення вартості майна, зменшення вартості основних засобів, зменшення вартості власного капіталу, скорочення чисельності працюючих.

7. Позитивними явищами на ТОВ «Лубенський молочний завод» було, як видно з табл. 2.2, покращення фондівіддачі та підвищення продуктивності праці персоналу.

8. Аналіз активів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.3) показав, що залишкова вартість основних фондів на кінець 2022 року знизилася порівняно до двох попередніх років. Таку ж негативну тенденцію має загальна вартість необоротних активів. Відбулося значне збільшення на заводі за останні два роки питомої ваги незавершеного виробництва, зросла дебіторська заборгованість.

9. З даних пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.4) видно, що статутний та резервний капітали впродовж досліджуваного нами періоду залишалися незмінними. Нерозподілений прибуток за цей період зріс, а власний капітал зменшився, відповідно зросла кредиторська заборгованість підприємства, а також збільшилися інші поточні зобов'язання.

10. Аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.5) показав, що чистий дохід упродовж 2020-2022 років збільшився на 106,1. Зросли інші операційні доходи. Загалом у 2022 році завод отримав доходів більше порівняно з 2021 роком на 25,9%, а порівняно з 2020 роком більше на 105,3%.

11. Аналіз динаміки та складу операційних витрат ТОВ «Лубенський молочний завод» (рис. 2.1) показав, що матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизаційні та інші витрати впродовж 2020-2022 років мають постійну тенденцію до збільшення. Лише витрати на соціальне страхування у 2022 році скоротилися.

12. Порівняння активів та пасивів балансу ТОВ «Лубенський молочний завод» (табл. 2.6) засвідчило, що на кінець 2022 року: $A_1 < P_1$; $A_2 < P_2$; $A_3 > P_3$; $A_4 > P_4$. Це означає, що баланс ТОВ «Лубенський молочний завод» на кінець 2022 року неліквідний, а отже завод не в змозі повністю погасити за рахунок власних активів свою заборгованість.

Отже, загалом аналіз фінансового стану ТОВ «Лубенський молочний завод» показав, що у 2020-2022 роках він не був стабільним, зокрема коефіцієнт фінансової стійкості на кінець 2022 року був вдвічі нижчим за рекомендований рівень (0,6) і становив 0,3. Разом з тим, такі види ризику, як ризик банкрутства, ризик ліквідності та ризик втрати прибутковості були відсутні, оскільки дані показники знаходилися у межах норми.

13. Для покращення фінансово-економічної ситуації на ТОВ «Лубенський молочний завод» необхідно здійснити наступні заходи:

- сформулювати ефективну стратегію розвитку підприємства;
- проводити ефективне оперативне управління, координуючи дії різних підрозділів в разі зміни ситуації;
- підібрати кваліфікований персонал і за допомогою мотивації забезпечити ефективне виконання завдань;
- здійснити реорганізацію структури підприємства;
- удосконалити фінансове планування та прогнозування;
- розробити маркетинговий план;
- розробити кадрову стратегію;
- змінити форму власності на відкрите акціонерне товариство, що дозволить здійснити емісію акцій та додатково залучити фінансові

ресурси.

14. Для залучення грошових коштів ТОВ «Лубенський молочний завод» потрібно відкрити кредитну лінію, причому транші мають покривати тимчасову нестачу коштів на здійснення платежів, а надходження спрямовуватися на їх дострокове погашення. Оскільки згідно з законодавством відсотки за користування кредитом нараховуються на суму кредиту і за лежать від терміну, на який надається кредит, суму основного боргу потрібно розбити на місяці і здійснювати оплату незначними частинами, потоком ануїтету у міру надходження коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / Пер. з англ. Овсієнка В.Ф. та Мусієнка В.Я. – К.: Основи, 1993. – 383 с.
2. Брігхем С.Ф. Основи фінансового менеджменту. – К.: КП “ВАЗАКО”, МОЛОДЬ, в – 1997. – 1000 с.
3. Бланк І.О., Ситник Г.В. Планування грошових потоків підприємства. Вісник КНТЕУ. 2016. №4. С.31-44.
4. Бонарев В. В. Теоретичні основи аналізу грошових потоків підприємства. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Випуск 7 (25). Ч. 1. 2020. URL.: <https://lutsk-ntu.com.ua/uk/zbirnik-naukovih-prac-ekonomichninauki-za-seriyami-regionalna-ekonomika-oblik-i-finansi-ekonomika> (дата звернення: 29.11.2022)
5. Маліков В. В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 370–374.
6. Піскунова Н. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками. Ефективна економіка. 2017. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5454> (дата звернення: 30.11.2023)
7. Литвин І. С., Іващенко А. І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 2. С. 51–56. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/11.pdf (дата звернення: 30.11.2023).
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 (Наказ Міністерства фінансів України №87 від 31.03.99 р.); “Звіт про рух грошових коштів”
9. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. Київ: Ніка-Центр, 2014. 656 с.
10. Ковальчук Н. О., Сокач М. І. Управління рухом грошових коштів вітчизняних підприємств: окремі теоретичні та практичні аспекти. Молодий вчений. 2016. № 12.1. С. 786–791.

- 11.Сергеєва О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 12. С. 107–110. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/24.pdf (дата звернення: 30.11.2023)
- 12.Бланк І. О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник, 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
- 13.Ареф'єв С. О. Місце грошових коштів у системі управління економічною безпекою підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2019. № 7. С. 86-91. URL.: <https://eco-science.net/issue/> (дата звернення: 30.11.2023)
- 14.Єрешко Ю. О. Моделі оптимізації негрошових потоків підприємствами. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2020. № 10. С. 197–205. URL.: <https://economy.kpi.ua/> (дата звернення: 07.12.2023).
- 15.Єрешко Ю. О. Сутність і структура механізму управління грошовими потоками підприємства. URL: <http://www.ela.kpi.ua/bitstream/123456789/4507/1/5.pdf>. (дата звернення: 06.12.2023).
- 16.Фінансовий менеджмент: підручник / [А.М.Поддєрьогін, Н.Д.Баб'як та ін] ; кер.авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. 2-ге вид. перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.
- 17.Іллічова Н. Ю. Теоретичні аспекти аналізу та управління грошовими потоками на підприємстві. Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». 2020. Вип. 21-22, Ч. 2. С. 190–195
- 18.Литвинчук, Т. В. Грошові потоки в системі управління підприємством. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 6. С.86-90.
- 19.Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.

- 20.Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с
- 21.Майборода О. Є. Напрями управління грошовими потоками підприємства. Економіка і суспільство. 2017. №10. С. 305-309. URL: <https://economyandsociety.in.ua/> (дата звернення: 30.11.2023).
- 22.Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. Modern Economics. 2018. № 10. С. 60-65. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/10-2018/kolisnyk.pdf> (дата звернення 05.12.2023).
- 23.Сергеева О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип.. 12, Ч. 2. С. 107-110.
- 24.Свистун Л., Нечухран К., Шустваль Д. Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці. Modern Economics. 2020. № 21.
- 25.Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
- 26.Свистун Л.А. Бюджетування грошових коштів підприємства в умовах розгортання кризових явищ в економіці / Л.А. Свистун // Економіка і регіон. – 2022. – № 3 (86). – С. 59–64. – DOI: 10.26906/EiR.2022.3(86).2648.
- 27.Лопатовська О.О., Гаєвська О.С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2022, № 1. С. 118-123.
- 28.Жовна О.М., Риженко Д.С. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. Ефективна економіка. 2016. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5042> (дата звернення: 30.11.2023).

29.Зянько В. В., Моторний А. П. Фактори впливу на ефективність управління грошовими потоками підприємства. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» Вінниця, ВНТУ 2023. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/viewFile/19286/15962>

ДОДАТОК А

ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ
ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі приватного акціонерного товариства
«Ладизинський завод ЗБК»)

Тип роботи: МКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

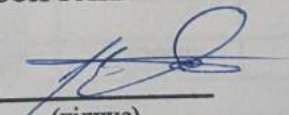
Оригінальність 82,5%

Схожість 17,5%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

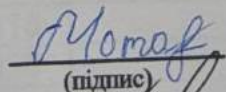
Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

Зянько В. В.
(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Моторний А. П.
(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Настенко М. М.
(прізвище, ініціали)